

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav informačních studií a knihovnictví

Bakalářská práce

Michaela Záluská, DiS.

**Informační chování uživatelů Střediska vědeckých informací
Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.**

Information behavior users of Center of scientific information Institut
of organic chemistry and biochemistry AS CR.

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Hana Slámová, PhD.

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce PhDr. Haně Slámové, PhD., za cenné rady ke koncepci práce a dotazníkovému šetření. Mé poděkování také patří celému oddělení SVI ÚOCHB AV ČR, v.v.i. za poskytnuté informace, konzultace a pomoc při získávání dat, jmenovitě PhDr. Zuzaně Formanové, Marii Krahulcové, Mgr. Janě Procházkové, Mgr. Viktorii Tothové, Bc. Lence Haškovcové a Kristině Doležálkové. V neposlední řadě také děkuji RNDr. Václavu Kašičkovi, CSc. za informace týkající se informačního chování vědeckých pracovníků.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne..... podpis.....

Citace dle ISO 690:

ZÁLUSKÁ, Michaela. Informační chování uživatelů Střediska vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Praha, 2015. 62 s., 7 s. příloh. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Hana Slámová, PhD.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá informačním chováním a informačními potřebami uživatelů Střediska vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Charakterizuje uvedenou instituci a Středisko vědeckých informací, analyzuje jejího uživatele, jeho informační chování, a popisuje vývoj práce s informacemi v konfrontaci se zaváděním informačních a komunikačních technologií. Součástí práce je také dotazníkové šetření zaměřené na identifikaci informačního chování uživatelů (jejich informační návyky: hlavní zdroje informací, frekvence užití zdrojů, využívání informačních služeb, správu kolekce článků, preference užití tištěných nebo elektronických materiálů apod.).

Cílem této práce je zjistit, jaké je informační chování uživatelů a zda současné služby Střediska vědeckých informací korespondují s jejich informačním chováním a potřebami. V opačném případě vytvořit doporučení pro úpravu podmínek pro služby nebo jejich změnu.

Abstract

This bachelor thesis deals with informational behavior and informational needs of the users of Scientific Information Centre of the Institute of Organic Chemistry and Biochemistry Academy of Sciences of the Czech Republic, v.v.i. The thesis characterizes the given institution and the Scientific Information Centre, analyzes its users and their informational behavior and describes the development of work with information. The thesis also includes a survey aimed at identifying informational behavior and informational needs of users (their informational habits: the main sources of information, frequency of use of these sources, use of information services, preference of use of printed or electronic materials, etc.).

The aim of this thesis is to determine what is the informational behavior of users, and whether the current services of the Scientific Information Centre correspond to their informational behavior and needs. Additionally, the thesis makes recommendations for modification of the service conditions or changes of the services.

Klíčová slova:

informační chování, informační potřeby, vědci, odborné knihovny

Keywords:

information behavior, information needs, scientists, specialized libraries

Obsah

Seznam zkratk	6
1 Úvod	7
2 Teoretická část bakalářské práce	8
2.1 Informační chování	8
2.1.1 Koncepty výzkumu informačního chování	8
2.1.2 Modely informačního chování	10
2.1.3 Informační chování vědeckých pracovníků	12
3 Empirická část bakalářské práce	15
3.1 Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.	15
3.2 Středisko vědeckých informací	17
3.2.1 Skladba fondu	18
3.2.2 Služby SVI	19
3.2.3 Uživatelé SVI	20
3.2.4 Postavení SVI před užíváním ICT	21
3.2.5 Současný stav SVI	23
3.3 Informační chování uživatelů SVI ÚOCHB	25
3.3.1 Informační chování uživatelů SVI, jež je možné vyvodit ze statistik	25
3.3.2 Dotazníkové šetření	30
4 Závěr	53
5 Seznam použité literatury	57
6 Seznam grafů, obrázků a tabulek	61
7 Příloha č. 1	63
8 Příloha č. 2	64

Seznam zkratk

ASEP	Automatizovaný systém evidence publikací
CC	Current contents
eDDO	Elektronické dodávání dokumentů
EDS	Electronical document services
ChemTK	Společná značka sloučení knihoven NTK a VŠCHT
ICT	Information and communication technology
ISBN	International standard book number
KJ	Knihovní jednotky
MMVS	Mezinárodní meziknihovní výpůjční služba
MVS	Meziknihovní výpůjční služba
NTK	Národní technická knihovna
OPAC	Online public access catalogue
PC	Personal computer
RIV	Registr informací o výsledcích státem podporovaného výzkumu a vývoje
RSS	Rich site summary
SVI	Středisko vědeckých informací
TDKIV	Terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
ÚOCHB AV ČR, v.v.i.	Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd České republiky, veřejná vědecká instituce
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická

1 Úvod

Informační chování je předmětem mnoha studií a odborných publikací nejen v oblasti informační vědy a knihovnictví, ale také např. v psychologii, sociologii, informační architektuře apod. Je to chování, které ovlivňuje naše znalosti, rozhodování nebo řešení problémů. Ač to nemusí být na první pohled zřejmé, toto chování je součástí našeho běžného života a denně se s ním setkáváme v různých situacích. Může to být naše jednání při řešení pracovních úkolů, rozhodování při nákupu, volbách nebo shánění informací při zdravotních problémech nebo spojené s cestováním a v mnoha dalších situacích (Case, 2008).

Toto chování je ovlivněno našimi potřebami, znalostmi, zkušenostmi a mnoha dalšími faktory, z čehož vyplývá, že toto chování není vždy totožné. Společné znaky můžeme vnímat u skupin lidí, které spojuje nějaký stejný vnitřní nebo vnější faktor. Na základě správné identifikace tohoto chování mohou informační instituce, producenti softwarů a databází poskytovat cíleně svoje produkty a služby.

Touto problematikou se také zabývají knihovny a střediska vědeckých informací, které v mnoha případech musí v posledních letech obhajovat svou existenci u zřizovatelů, v důsledku vývoje informačních a komunikačních technologií a s tím spojeným úbytkem fyzických návštěv uživatelů.

Vzhledem k tomu, že pracuji ve Středisku vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i., rozhodla jsem se tímto jevem zabývat i v mé bakalářské práci.

Ve své práci bych chtěla popsat problematiku informačního chování uživatelů Střediska vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. s vazbou na činnost tohoto střediska.

V teoretické části práce se zaměřím na přesné definování problematiky informačního chování vědeckých pracovníků. Není ambicí této bakalářské práce vyčerpávajícím způsobem popsat a vysvětlit pojem informační chování, jak je uveden odborné literatuře.

V empirické části své práce provedu kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření mezi uživateli výše uvedeného střediska.

Cíl práce:

- zjistit současné informační chování uživatelů Střediska vědeckých informací;
- porovnat zda toto chování koresponduje se službami poskytovanými tímto střediskem;
- vytvořit doporučení vyplývající z nesrovnalostí mezi informačním chováním uživatelů SVI a službami, které toto SVI poskytuje.

2 Teoretická část bakalářské práce

V úvodu teoretické části se budu zabývat popisem informačního chování v odborné literatuře a pokusím se objasnit pojmy s tímto jevem související. Dále uvedu koncepty, v jejichž rámci v současnosti probíhá výzkum informačního chování a dva významné modely tohoto chování. V závěru kapitoly vymezím informační chování v rámci tvůrčí vědecké činnosti.

2.1 Informační chování

Informační chování je souhrnné označení pro aktivity člověka v informačním prostředí, které zahrnuje řadu informačních rolí a činností: roli tvůrce, uživatele, zprostředkovatele informací a jejich aktivity a strategie při uspokojování informačních potřeb. Informační chování se projevuje prostřednictvím informačních zájmů, informačních potřeb a informačních požadavků (Jonák, 2003).

Podle Case jde o chování, které zahrnuje vědomé vyhledávání informací, jakož i souhrn neúmyslného nebo pasivního chování (např. letmé spatření nebo setkání se s informací), jakož i cílevědomé chování, které nezahrnuje hledání, ale třeba aktivní vyhýbání se informacím (2008, s. 5).

2.1.1 Koncepty výzkumu informačního chování

Výzkum informačního chování v současné době pracuje se třemi následujícími koncepty, kterými jsou:

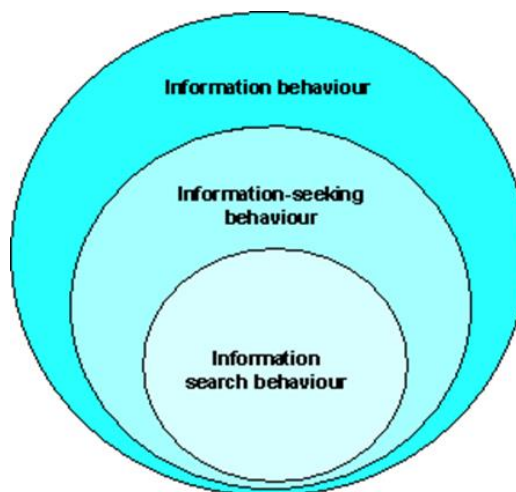
1. chování při hledání informací,
2. chování při vyhledávání informací,
3. koncepty spojené s informačním chováním (informační přesycení, znalostní mezery, informační chudoba, digitální propast) (Příbramská, 2010; Case, 2008, kapitola 5).

Chování při hledání informací (information seeking behaviour) je účelné hledání informací jako důsledek potřeby splnit určitý úkol. V průběhu hledání může jedinec vstupovat v interakci s manuálními informačními systémy (např. noviny, knihy) nebo počítačovými systémy (vyhledávací systémy).

Chování při vyhledávání informací (information searching behaviour) je mikroúroveň jednání uživatele během interakce s informačními systémy všech druhů. Obsahuje všechny interakce se systémem, ať na úrovni vzájemného působení člověka s počítačem (např. použití myši a kliknutí na odkaz) nebo na intelektuální úrovni (např. osvojení booleovské vyhledávací strategie nebo určení kritérií pro rozhodování, která ze dvou knih sousedících na polici knihovny je nejužitečnější), což také zahrnuje mentální činnosti jako hodnocení relevance vyhledaných informací (Wilson, 2000; Škrna, 2002).

Wilsonova analýza modelů informačního chování vede k přesvědčení, že oblast výzkumu informačního chování může být nahlížena jako sled vložených polí, kde informační chování může být definováno jako pole nejvíce obecné, jeho částí je oblast chování při informačním hledání, v němž nalezneme okruh chování při informačním vyhledávání (Wilson, 1999).

Obr. 1 Wilsonův vnořený model – od informačního chování k chování při informačním vyhledávání (1999)

Informační přesycení (Information overload) je stav, kdy jsme konfrontováni s příliš velkým množstvím informací, kterému nestačíme věnovat svou pozornost, natož je mentálně zpracovat. Z psychologického hlediska je to v podstatě přirozený stav, protože lidský mozek zpracovává okolní vjemy selektivně. Tato výběrovost se nazývá filtrování.

Znalostní mezery (Knowledge gaps) jsou rozdílnosti mezi znalostmi skupin lidí, které spojují faktory jako např. vzdělání, lokalita, výše mzdy apod. Když tato mezera mezi znalostmi má podstatný a perzistentní charakter, jedná se o „znalostní mezeru“.

Informační chudoba (Information poverty) je vlastnost určité skupiny lidí, pro kterou platí, že je trvale neznalá určitých dovedností nebo znalostí, které jsou natolik základní, že je můžeme považovat za součást gramotnosti. Vlastnosti informační chudoby jsou nízká úroveň zpracovatelských dovedností (čtení, jazyk apod.), sociální izolace a pocit rezignovanosti a bezmoci, který vede ke snížení aktivního hledání informací (Case, 2008, s. 101).

Digitální propast (Digital divide) – jedná se o diferenciaci mezi lidmi, kteří mají přístup, znalosti a dovednosti k používání informačních a komunikačních technologií, a lidmi, kteří tento přístup nemají. Mezi faktory, které ovlivňují velikost této propasti, patří např. ekonomické prostředky na rozvoj infrastruktury a sítí ICT, nerovnost tohoto rozvoje mezi velkými městy a venkovem, dále věk, pohlaví, jazyk, vzdělání, sociokulturní zázemí, fyzický nebo mentální handicap (Příbramská, 2010).

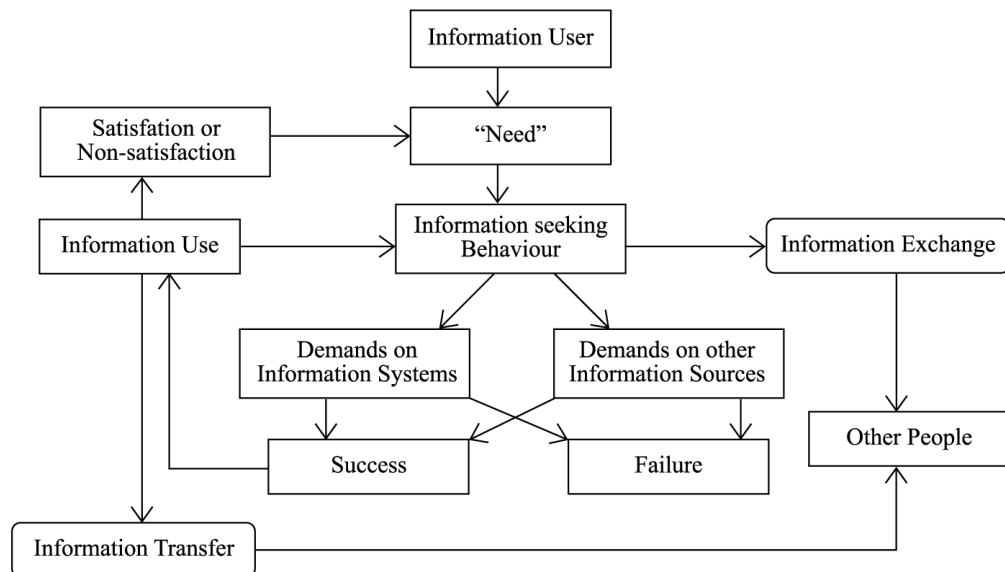
2.1.2 Modely informačního chování

Model může být popsán jako rámec pro přemýšlení o problému, který může dále rozvíjet vztahy mezi teoretickými tvrzeními. Většina modelů popisujících informační chování obecně jsou vlastně různé varianty tvrzení, nejčastěji ve formě diagramů, které se pokouší popsat jednání spojené s chováním při informačním hledání, jeho příčiny a důsledky nebo vztahy mezi jednotlivými fázemi tohoto chování (Wilson, 1999).

Ve výzkumu informačního chování bylo vytvořeno mnoho modelů. Dva následující, které zde uvádím, jsou sice staršího data, ale jejich platnost je dokázána jejich vysokou citovaností a jejich uváděním v odborné literatuře.

Wilsonův model informačního chování

Jedná se o vývojový diagram, který popisuje jednotlivé fáze informačního chování při hledání informací. Informační chování vzniká jako důsledek informační potřeby uživatele. Uživatel za účelem uspokojení této potřeby zadává požadavky informačnímu systému nebo jiným informačním zdrojům formálním i neformálním, kde tuto potřebu formálně vyjadřuje. Tyto kroky vedou k uspokojení nebo naopak neuspokojení jeho potřeb a tedy respektive k dalšímu hledání.

Obr. 2 Wilsonův model informačního chování (1981, verze 1) (Wilson, 1999)

Popis modelu:

Information User – uživatel informací; je to osoba, u které v určité situaci vyvstává potřeba získání informací za účelem zaplnit mezeru mezi tím, jaké znalosti má nyní a jaké by chtěl mít.
Need – je informační potřeba, kterou definuje Case jako připuštění, že naše současné znalosti jsou neadekvátní k uspokojení našich cílů (2008, s. 5.).

Information seeking behavior – chování při informačním hledání (viz definice výše).

Demands on information systems – požadavky na informační systémy, dle TDKIV je informační dotaz žádost uživatele formulovaná v přirozeném jazyce, v písemné či ústní formě a vyjadřuje jeho informační potřebu. Tento dotaz je tedy vznesen k informačnímu systému (tedy např. přes vyhledávač k nějaké bázi dat) (Švejda, 2003).

Demand on other information sources – požadavek vznesen k jiným informačním zdrojům, např. k informační instituci nebo jinému poskytovateli informací.

Information Use – užití informace.

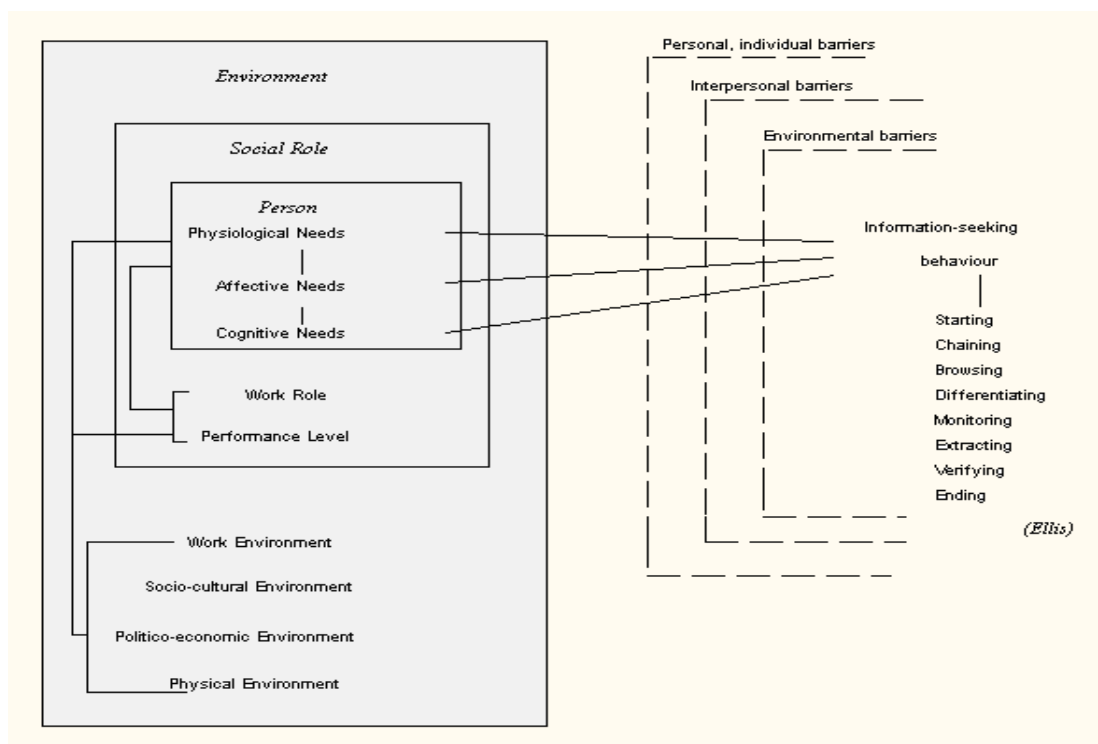
Information Exchange – výměna informací s okolím.

Other People – komunikace informací s ostatními lidmi.

Information Transfer – přenos informací (může mít rozličnou formu).

Satisfaction or Non-satisfaction – uspokojení nebo neuspokojení informačních potřeb.

Wilsonův model chování při informačním hledání

Obr. 3 Wilsonův model chování při informačním hledání (1981, verze 2) (Wilson, 1999).

Tento model znázorňuje především vnější faktory, které ovlivňují hledání informací. Z modelu je možno vyvodit, že informační potřeba není potřebou primární, ale sekundární, která vzniká z nutnosti uspokojit potřeby základní tedy primární. Primární potřeby definuje Wilson jako psychologické, emoční a poznávací. Kontextem jedné z těchto potřeb může být uživatel sám. Podstatnou roli hraje také zaměstnání a prostředí (politické, ekonomické, kulturní

apod.). Hledání informací za účelem uspokojení těchto potřeb čelí, mnohdy, různým bariérám jako např. individuální, mezilidské nebo bariérám vycházejícím z prostředí.

V pravé části je pak heslovitě zahrnut Ellisův model, skládající se z osmi stádií v rámci informačního chování:

Starting – prostředky užité k zahájení hledání informace.

Chaining – sledování poznámek a citací, ve směru od známých zdrojů k neznámým.

Browsing – napůl řízené nebo strukturované hledání, prohlížení – listování.

Differentiating – použití známých rozdílů k přesnější definici požadavku.

Monitoring – udržování dlouhodobé nebo aktuální informovanosti.

Extracting – výběrové vyhledávání relevantních informací ve zdrojích.

Verifying – ověření přesnosti informací.

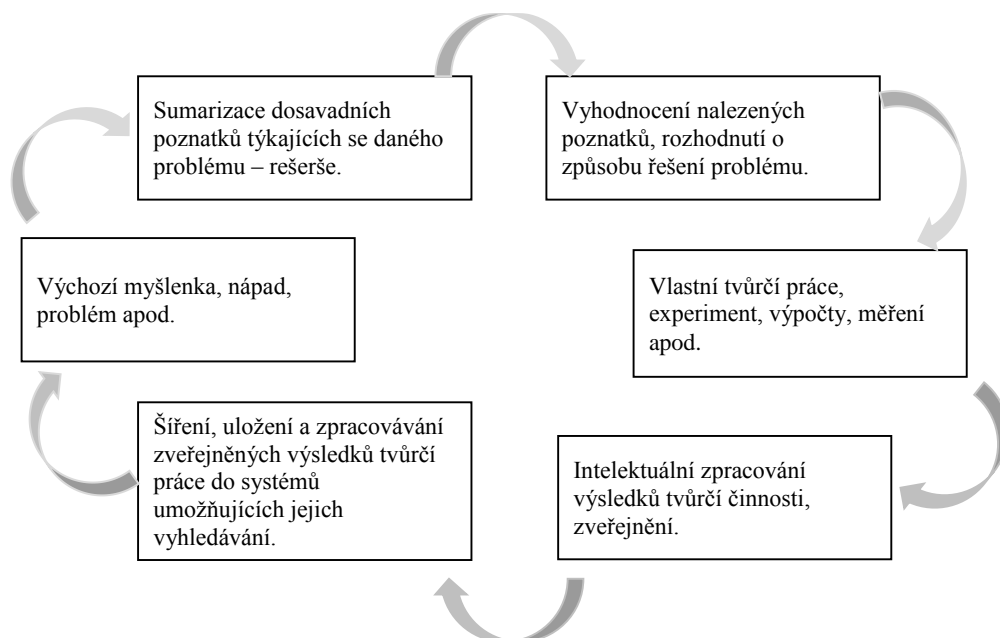
Ending – dokončení hledání (Příbramská, 2010).

Výše uvedený teoretický základ, koncepty a modely jsou sice k danému tématu práce relevantní, upravují náš pohled na zkoumanou realitu a lze je aplikovat zcela univerzálně nebo naopak konkrétně např. na vytváření rešerší, ale zachycují pouze zlomek ze zkoumaného jevu. Informační chování je třeba chápat komplexněji, jako soubor navazujících a propojených činností. Potřebám této práce nejvíce vyhovuje schématické znázornění tvůrčí vědecké činnosti, které je uvedeno v následující podkapitole.

2.1.3 Informační chování vědeckých pracovníků

Má práce se zaměřuje na informační chování uživatelů Střediska vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i., jimiž jsou převážně vědečtí pracovníci, tedy zaměstnanci tohoto ústavu. Jejich informační potřeby jsou podmíněny jejich prací, jde o informační chování, které vychází z cyklu tvůrčí vědecké práce. Informační chování lze tedy z tvůrčí vědecké práce vyvodit.

Proces tvůrčí vědecké činnosti probíhá ve všech oborech lidského poznání. Zahrnuje v sobě seznamování se s již známými poznatky, jejich vyhodnocování i kritické hodnocení a jejich využití pro další tvůrčí činnost nebo naopak jejich vyvrácení a získávání poznatků nových a správnějších. S novými poznatky je společnost seznamována tak, aby je mohly využívat i další generace a současně podle možností jsou využívány i v praxi (Šilhánek, 2002).

Obr. 4 Schématická ilustrace cyklu tvůrčí práce (Šilhánek, 2002)

Za stěžejní prvek v oblasti informačního chování vědeckých pracovníků, který lze vyvodit z výše uvedeného schématu, je vytváření rešerší. Precizní rešerše, mapující detailně zkoumanou problematiku, je velice důležitým prvkem každé vědecké práce. Sumarizace dosavadních poznatků je obecně spjata s výběrem zdrojů pro vyhledávání informací, zvolenými postupy pro vyhledávání, využíváním informačních služeb, selekcí nalezených dokumentů apod.

Ve fázi vyhodnocování nalezených poznatků, může docházet k doplňování této rešerše nebo k dohledávání metodiky, která s problematikou souvisí jen okrajově. Zde také dochází k práci s informacemi ve smyslu vlastního pořádání nalezených materiálů k jejich pozdějšímu snadnému vyhledání, tedy správa vlastní kolekce materiálů.

Častým jevem při činnosti intelektuálního zpracování výsledků je navrácení k uspořádaným materiálům rešerše a vytváření citací použitých ve vlastní práci. Lze sem také zařadit výběr informačního zdroje pro publikaci vlastní práce, komunikaci s editory a recenzenty z vydavatelství či nakladatelství a podle jejich potřeb práci doplňovat a jinak upravovat.

Pro informační chování v poslední etapě diagramu tvůrčí vědecké práce je charakteristická komunikace vydané práce s vědeckou obcí daného oboru, např. při evaluaci vědeckých skupin v institucích, na konferencích nebo pouze sdělování výsledků kolegům z oboru.

Z cyklu tvůrčí vědecké práce je možné vyvodit, že se jedná především o „chování při informačním hledání a vyhledávání“, práci s informacemi a jejich komunikaci. Z výše nastíněného kontextu můžeme identifikovat jednotlivé okruhy, které jsou pro toto chování typické. Jedná se o problematiku:

- Výběr informačních zdrojů pro vyhledávání a k četbě nebo studiu (abstraktové databáze, plnotextové databáze, webové stránky, ...).
- Chování zajišťující kontakt s vývojem zkoumané oblasti.
- Udržování vlastní kolekce dokumentů pomocí různých nástrojů.
- Práce s ICT, interakce člověk–systém.
- Znalost a využívání služeb informačních institucí a poskytovatelů informací.
- Studijní návyky – upřednostňování určitých typů dokumentů, čas strávený četbou, místo studia.
- Oblast publikační činnosti.
- Komunikace informací ve vědecké obci.

3 Empirická část bakalářské práce

V úvodu této kapitoly krátce charakterizují Ústav organické chemie a biochemie AV ČR a jeho oddělení Středisko vědeckých informací (dále SVI). Dále nastíním vývoj informačního chování vědeckých pracovníků ústavu, kde vycházím z konzultací a rozhovorů se zaměstnancem SVI a jedním z vedoucích vědeckých pracovníků ÚOCHB, který byl v přímé konfrontaci se zaváděním ICT v ústavu. V závěru kapitoly zhodnotím informační chování vědců pomocí statistik služeb SVI, popíši uskutečněné dotazníkové šetření zabývající se současným informačním chováním vědců a zveřejním jeho výsledky.

3.1 *Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.*

Oficiální datum založení Ústavu organické chemie a biochemie (dále jen ÚOCHB) bylo 1. ledna 1953. Vědecké skupiny se však začaly vytvářet již krátce po druhé světové válce, kdy došlo k obnovení činnosti vysokých škol. Zde je třeba zmínit postavu docenta a pozdějšího profesora Františka Šorma, který tehdy vedl Fakultu chemicko-technologického inženýrství ČVUT a kolem kterého se formovala skupina nadšených chemiků, jež vytvořili jádro nového pracoviště, a který se stal také prvním ředitelem ústavu (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, 2003).

Sídlo ústavu je od jeho založení (tedy od roku 1953) na Flemingově náměstí. Budova ústavu byla ale postavena už v letech 1927–1929. Její architektonické řešení vychází z urbanistické koncepce Antonína Engela a vypracovala jej kancelář Josefa Záruby-Pfeiffera. Jedná se o klasickou stavbu se znaky nastupujícího purismu. Původně v této budově sídlil Výzkumný ústav zemědělský (Franc, 2013).

Areál ústavu prošel během let několika rekonstrukcemi a výstavbami nových budov. Jedna z fází rekonstrukce vyvrcholila 19. června 2014, kdy byl slavnostně otevřen nový pavilon, který je poctou profesoru Antonínu Holému a ponese jeho jméno. Budova je určena pro výzkum v organické chemii (Akademický bulletin, 2014). V současné době jsou některé týmy umístěny i mimo hlavní areál ÚOCHB. Některé budovy nebo prostory jsou ve vlastnictví ÚOCHB (hala A v Papírenské ulici), ale mnohé jsou pronajaté.

Stejně jako komplex budov, tak i samotný název ústavu prodělal během let několik změn. Jeden z prvních názvů, který ústav nesl ještě za působení na ČVUT, byl Ústav technologie lučebnin organických a výbušných, později Ústav technologie látek organických, dále Ústav organické technologie – ten existuje na dnešní VŠCHT dodnes. Až v roce 1960 nesl ústav jméno Ústav organické chemie a biochemie ČSAV, který se udržel i po přeměně na AV ČR (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, 2003).

Předmětem hlavní činnosti ústavu je základní výzkum v oblastech organické chemie, biochemie a příbuzných disciplínách, převážně orientovaný k aplikacím v lékařství a životním prostředí. Ústav se podílí na vzdělávání na univerzitní úrovni, vedením diplomových a doktorských prací a je sídlem komise pro obhajoby doktorských disertací v oblasti organické a bioorganické chemie (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i., [201-?]).

Mezi nejvýznamnější úspěchy ústavu, po vědecké i ekonomické stránce, patří řada patentů a licencí převážně z laboratoří skupiny zesnulého profesora Antonína Holého. Dále ocenění, která jednotliví vědečtí pracovníci obdrželi za své přínosy v oblasti vědy. Z posledních let jmenujme alespoň úspěchy Pavla Hobzy, který v roce 2008 získal Národní cenu česká hlava ČR za celoživotní dílo a výzkum ve výpočetní chemii a v současnosti patří k nejcitovanějším vědcům na světě, Petra Jansy, jenž je nositelem ocenění Prix Sanofi de farmacie, nebo Petra Cíglera, který se stal vítězem soutěže Česká naděje 2011 (Scopus Award), a mnoho dalších (Franc, 2013).

V současné době má ústav kolem 600 zaměstnanců, z čehož je asi 180 vědeckých pracovníků, 4 emeritní vědečtí pracovníci, 3 adjunct professor¹, 125 doktorandů, 66 odborných pracovníků s vysokoškolským vzděláním, 99 pracovníků se středoškolským vzděláním, 65 technicko-hospodářských pracovníků, 28 pracovníků vnitřní správy a dopravy a 5 pracovníků zdravotního oddělení. Ženy tvoří zhruba třetinu všech zaměstnanců (257) (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Personální oddělení, 2014a)

Více jak polovina zaměstnanců ústavu má vysokoškolské vzdělání. Ve vědeckých a vědecko-servisních skupinách pracuje zhruba 445 osob, které jsou rozděleny do 42 vědeckých nebo vědecko-servisních týmů. Nejvíce vědeckých pracovníků se zabývá oblastí Biochemie a molekulární biologie (104), dále je to oblast Bioorganické a medicínální chemie s 61 pracovníky. V seniorských vědeckých týmech je zaměstnáno více jak polovina vědeckých pracovníků. Poměr mužů a žen v týmech je vcelku vyrovnaný, ženy tvoří zhruba 46 % (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Personální oddělení, 2014b).

Následující tabulky vychází z interních dokumentů ÚOCHB, ale jsou dílem autorky práce. Poslouží k zacílení a ověření vzorku respondentů v dotazníkovém šetření.

---

¹ Mimořádný profesor, který je najat smluvně na částečný úvazek.

Vědecká oblast	Celkem týmů/počet pracovníků
Analytická chemie a separační vědy	1/8
Biochemie a molekulární biologie	9/104
Bioorganická a medicínální chemie	6/61
Chemie přírodních látek	3/36
Výpočetní chemie	4/57
Organická chemie	5/52
Spektroskopie a fyzikální organická chemie	1/16
Transportní a diagnostické nanosystémy	1/8
Neuroprotektiva	1/7
Antiobezitní peptidy	1/11
Systémy pro dopravu léčiv	1/3
Chemie a biologie helquatů	1/9
Steroidní inhibitory	1/2
Antimikrobiální peptidy	1/6
NMR a molekulární spektroskopie	1/15
Hmotnostní spektrometrie	1/11
Bioinformatika	1/7
Biochemická farmakologie antimetabolitů	1/12
Virologie	1/9
Medicínální chemie	1/11
Celkový počet vědeckých skupin/celkový počet pracovníků	42/445

Tabulka 1 Organizační struktura vědeckých a vědecko-servisních oddělení.

3.2 Středisko vědeckých informací

Středisko vědeckých informací (dále SVI) je veřejnou knihovnou se specializovaným knihovním fondem a zároveň tvoří jedno ze servisních oddělení ÚOCHB, které se zaměřuje na získávání, zpracování, uchování a zprostředkování informací zaměřených na organickou chemii a biochemii, popř. i na další související obory a mezioborová témata v souladu s vědeckými úkoly řešenými na ÚOCHB (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, [2012]).

Knihovně ústavu byla od počátku věnována velká pozornost vedení, protože předpokladem pro úspěšnou práci v oboru je co nejširší výměna informací a přístup ke světové literatuře. Z počátku bylo třeba překonat bariéry v podobě zaplnění mezer válečných let u abstraktových časopisů, zajištění přísunu potřebných časopisů z „devizového světa“ a v dnešní době je nejvíce limitujícím faktorem rostoucí finanční náročnost na předplatné důležitých titulů, ať už v elektronické nebo tištěné formě (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, 2003).

ÚOCHB je tedy zřizovatelem SVI a finančně ho zajišťuje. Zároveň je zapsáno v evidenci knihoven Ministerstva kultury ČR pod číslem 250. Činnost SVI je tedy řízena tzv. Knihovním zákonem č. 257/2001 Sb., má možnost žádat o dotaci z peněžních prostředků státního rozpočtu, při revizi může využívat výjimky ze Zákona o účetnictví 563/ 1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů (§ 16 Knihovnického zákona) a využívat služeb NK ve smyslu vyjednávání s kolektivními správci autorských práv ve věci úhrady odměn za užití autorských děl dle Zákona

č. 121/2000 Sb. (Česko. Ministerstvo kultury, 2007–2010). SVI spravuje 9 pracovníků, s celkovým počtem pracovních úvazků 7,4.

3.2.1 Skladba fondu

Tematická a druhová skladba fondů odpovídá zaměření vědeckého výzkumu ÚOCHB a je systematicky doplňována nákupem, výměnou a dary. Fond SVI je tvořen především seriálovými dokumenty. Tato skutečnost je dána životním cyklem informací – nejnovější informace jsou publikovány především v časopisech. Největší podíl na typu odebíraných periodik mají online časopisy, důvodem je členství SVI v konsorciích, které zpřístupňují databáze Ebsco, ACS, Elsevier, Wiley apod. Ovšem jsou zde i omezení, která vyplývají ze smluv ze strany vydavatelství. Týká se to např. přístupu k archivům nebo embarga vztahujícího se na přístup k plným textům článků vydaných za poslední rok.

Další dělení časopisů by mohlo být podle provenience nebo jazykového hlediska. Seriálový fond SVI je tvořen téměř výhradně zahraničními periodiky. Jazykové hledisko dělí fond seriálů na dokumenty v anglickém jazyce (současné časopisy), v archivech je ovšem možné najít dokumenty psané rusky, německy, italsky, francouzsky, čínsky a japonsky (Záluská, 2011).

Kvalita především seriálového fondu je zajišťována výběrem hlavně impaktovaných nebo recenzovaných periodik. Díky velmi užitečným nástrojům, jako je např. Ulrich's periodicals directory² nebo Journal citations reports³ je orientace v oborové literatuře mnohem snadnější. Nákupy nových periodik vychází ovšem v mnoha případech z návrhů samotných vědců. Navíc každý nákup nového periodika musí schválit Rada SVI, která je tvořena deseti vědeckými pracovníky ústavu.

V roce 2014 SVI odebírá již pouze 32 tištěných časopisů, pro rok 2015 jich bude v téže formě již pouze 10, což je nejméně za celou dobu jeho existence. Většina časopisů je dnes jednotlivě nakupována v online podobě nebo jsou přístupné uživatelům v rámci členství SVI v konsorciích. Níže uvedené tabulky jsem vypracovala z dat uvedených v interních dokumentech SVI a Výroční zprávě SVI z roku 2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014).

---

² *Ulrichsweb: global serials directory* [online databáze]. Michigan: Proquest, c2014. [cit. 2014-08-27]. Dostupný komerčně z: <http://ulrichsweb.serialssolutions.com/login>

³ *Journal citation reports: ISI web of knowledge* [online databáze]. New York: Thomson Reuters, c2014. aktualizace 2014-08-18, 06:01:58. [cit. 2014-08-22]. Dostupný komerčně z: <http://admin-apps.webofknowledge.com:2048/JCR/JCR?wsid=P1VWHYsSiIiZnFKuZS5&ssid=&SID=P1VWHYsSiIiZnFKuZS5>

Fond	Druh fondu	Počet titulů časopisů	Poměr v %	Celkový počet titulů časopisů
Seriály	Časopisy Print	610	3,5 %	17284
	Ročenky Print	88	0,5 %	
	Časopisy a ročenky Online	16586	96 %	
Fond	Druh fondu	Počet KJ	Poměr v %	Celkový počet knih
Knihy	Příruční fond	1073	21 %	5126
	Absenční fond	1415	28 %	
	Deponované	2380	46 %	
	Online	258	5 %	

Tabulka 2 Struktura fondu SVI ÚOCHB 1.

Jak je zřejmé z tabulky 2 a 3, tištěný seriálový fond převyšuje fond knih zhruba 3x v počtu titulů, v počtu KJ je to zhruba 10x. Absenční fond, tedy monografie, které je možné si půjčovat mimo prostory SVI, je téměř o 1000 KJ menší než fond deponovaných knihoven. Deponované knihovny jsou knihovny jednotlivých vědeckých pracovníků nebo vědeckých týmů na ÚOCHB, v současné době SVI eviduje 152 deponovaných knihoven. Knihy v této sbírce jsou nakupovány dle požadavků vědců, a to především z vlastních finančních prostředků jednotlivých oddělení, např. z grantů nebo rozpočtů z ústavních zdrojů. Tyto knihy jsou sice deponovány na konkrétní vědce, ale stále jsou v majetku ústavu. Tudiž podléhají zpracování a revizím SVI podle Zákona 257/2001 o knihovnách. Stěžejní tituly tak mají vědci dostupné na svých odděleních.

Fond	Počet KJ	Počet KJ v %	Celkový počet KJ
Knihy	5126	10 %	52990
Časopisy	47864	90 %	

Tabulka 3 Struktura fondu SVI ÚOCHB 2.

3.2.2 Služby SVI

SVI poskytuje svým uživatelům tradiční služby dané Knihovnickým zákonem (Česko, 2001), ale i služby speciální, které jsou určeny pouze pro uživatele z řad zaměstnanců ÚOCHB. Téměř všechny služby SVI jsou poskytovány online, mnohé jsou primárně poskytovány v této podobě, o některé lze žádat osobně, telefonicky, emailem nebo pomocí webových formulářů.

Služby pro všechny uživatele SVI:

- Výpůjční služby absenční a prezenční.
- Elektronické služby, přístup do bází dat i k jednotlivým online dokumentům a informacím.
- Meziknihovní výpůjční služby v rámci ČR (MVS).
- Mezinárodní meziknihovní výpůjční služby.
- Bibliografické, informační a poradenské služby.
- Rešeršní a referenční služby.
- Přístup na internet (omezeno pouze na vědecké a studijní účely).

- Webové stránky SVI ÚOCHB.
- Informační výchova a propagace služeb a činností SVI.
- Přednášky, výstavy a semináře s tematikou související s vědeckými informacemi a činností SVI.
- Základní reprografické služby.

Zvláštní služby poskytované pouze uživatelům z řad ÚOCHB:

- Zpracování výstupů do databáze publikační činnosti vědeckých pracovníků ÚOCHB (tzv. ASEP).
- Knihvazačské a vymezené reprografické a tiskařské služby.
- Zjišťování cen a nákup tištěných i elektronických informací, dokumentů, databází a služeb, které jsou nutné k vykonávání pracovních povinností zaměstnanců ÚOCHB.
- Přidělování ISBN pro publikace ÚOCHB.
- Tvorba a prezentace statistik souvisejících s využíváním informací a publikační činností.
- Zprostředkování služeb eDDO.
- Přístup k elektronickým informacím zprostředkovaným SVI ze všech počítačů (IP) ústavu.
- Přístup k elektronickým dokumentům (informacím) v souladu s licenčními smlouvami pomocí vzdáleného přístupu (mimo areál ústavu).
- Přístup do prostor SVI i po zavírací době za účelem studia, tzv. noční studium.
- Využití děl umístěných v institucionálním depozitáři.
- Zapůjčování čteček apod. zařízení, která nesou zakoupené a v souladu s licencí používané dokumenty, databáze a informace.
- Zapůjčení dokumentů před rozhodnutím o koupi.

3.2.3 Uživatelé SVI

V rámci výše uvedených předpisů realizuje SVI ÚOCHB právo občana na přístup k informacím. To platí nejen pro zaměstnance ÚOCHB, ale také pro ostatní uživatele. Rovný přístup však současně nevyklučuje diferenciaci služeb a preferenci určitých skupin uživatelů v souladu se zaměřením, posláním a působností SVI ÚOCHB.

SVI rozlišuje 3 typy uživatelů. Dva typy v kategorii A – interní uživatelé, a to A1 – vědečtí a vědeckovýzkumní zaměstnanci ÚOCHB (v rámci této skupiny jsou evidováni i postgraduální studenti a diplomanti s pracovním úvazkem na ÚOCHB) a A2 – ostatní zaměstnanci ÚOCHB. Rozdílnost v poskytování služeb u typů uživatelů A1 a A2 není Knihovním řádem dále

specifikována. Uživatelé kategorie B – externí uživatelé, zde je registrována ostatní veřejnost mimo ÚOCHB (fyzická osoba starší 18 let s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR).

Uživatelem SVI se stávají výše definované osoby na základě vyplněné přihlášky (která je pro kategorie A a B rozdílná) a písemným souhlasem s Knihovním řádem. Z čehož vyplývá, že zaměstnanec ÚOCHB se nestává automaticky uživatelem SVI po nástupu do zaměstnání, ale musí se v knihovně registrovat zvlášť. Tato nutnost vyplývá především z podmínek užívání licenčních elektronických informačních zdrojů, které SVI poskytuje (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, [2012]).

SVI v současné době registruje 398 uživatelů, 390 uživatelů kategorie A (tedy interních uživatelů) a 8 uživatelů kategorie B (externích) (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014).

3.2.4 Postavení SVI před užíváním ICT

Před zavedením ICT v ÚOCHB bylo SVI v podstatě jediným zdrojem informací pro vytváření rešerší. Tato skutečnost byla dána tím, že před vznikem dnešních oborových databází existovaly pouze seznamy v papírové podobě, které vycházely ve formě referátových časopisů jednotlivých oborů např. Chemical abstracts⁴. Tyto časopisy tvořily svou šíří oborové bibliografie na nadnárodní úrovni. Aby tyto významné zdroje byly všem dostupné, byly umístěny právě v SVI.

Vytváření rešerší pomocí právě referátových časopisů byla činnost podstatně časově náročnější než v dnešních databázích. Časopisy obsahovaly citace mnohdy i s abstrakty jednotlivých článků, monografií, příspěvků na konferencích apod. Tyto citace byly řazeny v časopisech různým způsobem. Jako pomůcka při hledání pro uživatele těchto časopisů vycházely roční kumulované indexy, a to v případě dříve zmíněných Chemical abstracts autorské, patentové, obecných látek, vzorců a tzv. Collective guide index.

Při tvorbě rešerše tedy vědecký pracovník musel prohlédnout indexy, zaznamenat relevantní nalezené citace dokumentů, pak tyto dokumenty vyhledat v konkrétních svazcích referátových časopisů a poté, co je uzná vhodnými pro svůj výzkum, vyhledat plné texty citovaných článků, statí, kapitol apod. ve zdrojových dokumentech ve vlastní knihovně ústavu nebo pomocí služby MVS nebo MMVS získat dokument z jiné knihovny. Pro co nejaktuálnější rešerši byla ovšem třeba projít i současná čísla referátového časopisu, ke kterým indexy ještě nevyšly. Z těchto faktů můžeme usuzovat, že tvorba rešerše byla tehdy mnohonásobně delší

---

⁴ *Chemical abstracts: key to the world's chemical literature*. Columbus: the Ohio State University, 1907–2009. ISSN 0009-2258.

než v dnešní době abstraktových nebo plnotextových databází. SVI tehdy bylo plně vytiženo jak kapacitně, myšleno podle obsazenosti čtenářských míst, tak využíváním dalších knihovnických služeb.

Pro udržení si přehledu o vývoji vědy pro danou oblast vědci prohlíželi a četli velké množství tištěných periodik a časopisů typu *Current contents*⁵, které se skládaly z obsahů, tedy citací a abstraktů, v té době vycházejících časopisů. Komunikace informací probíhala většinou na konferencích a seminářích, ale také výměnou separátů mezi autory.

Vlastní sbírka článků určených k výzkumu nebo práci obsahovala více citací než plných textů, to ovšem záleželo na dostupnosti dokumentů. Články nebo materiály byly uloženy v tištěné podobě v kartotéce, která byla řazena podle vlastních potřeb vědců, např. šlo o tematické řazení s udržovanou vnitřní abecední řadou (*Osobní rozhovor s Václavem Kašičkou, 2014*).

SVI také poskytovalo a i dnes poskytuje velké množství odebíraných periodik a ročenek, sbírky odborných monografií a příruček, dnes již převážně v online formě, kterými zabezpečovalo přístup vědeckých pracovníků k plným textům dokumentů. Dále to také byly výpůjční služby, služby MVS a MMVS, s vývojem technologií také reprografické služby atd. První kopírovací stroje byly v reprografii SVI dostupné od 80. let 20. století, v tutéž dobu bylo součástí reprografie také fotooddělení, kde byly některé dokumenty převáděny na mikrofilmy. SVI také disponovalo vlastním čtecím zařízením mikrofilmů, které ovšem nebylo u uživatelů tak oblíbeno pro špatné čtecí vlastnosti.

Nástup nových technologií uživatelům vědeckých informací značně ulehčil práci. První počítač, který tehdy zabral celou místnost, byl instalován v administrativní budově ÚOCHB v 1. pol. 80. let. V 2. pol. 80 let byl již počítač instalován také do SVI, kde sloužil k evidenci publikační činnosti. Do té doby totiž byla evidence publikační činnosti vedena na základě odevzdaných separátů, podle nichž se na konci roku sepisovaly seznamy publikovaných výstupů jednotlivých vědeckých oddělení. První pokusy o elektronické zpracování nastaly v letech 1985–86, kdy Antonín Vítek, který stál u zrodu databáze ASEP, vybral tehdy právě ÚOCHB, jako první ústav z celé ČSAV, pro elektronické zpracování publikační činnosti. Od roku 1992 tímto způsobem zpracovávaly data všechny ústavy AV ČR (*Osobní rozhovor s Marií Krahulcovou, 2014*).

---

⁵ *Life sciences*. Oxford: Pergamon Press, 1973–. ISSN 0024-3205.

Current contents. Physical, chemical and earth sciences. Philadelphia, Pa.: Institute for Scientific Information, 1979–. . ISSN 0163-2574.

Current Contents. Clinical practice. Philadelphia: Institute for Scientific Information, 1973–1986. ISSN 0091-1704.

V těchto letech také vědci začali využívat informační služby Chemical abstract service, zadávání offline rešerší, kdy podle předmětových hesel a klíčových slov uživatelů byly v pravidelných intervalech zasílány výstupy rešerší, které se tiskly centrálně v Knihovně AV ČR (tehdy Knihovně ČSAV) a poté se třídily a posílaly fyzicky do jednotlivých ústavů.

Především 90. léta 20. století se stala přelomová díky zpřístupnění režimu online rešerší a uživatelským rozhraním, která byla pro vyhledávání mnohem přívětivější. Zvětšil se ovšem i objem a rychlost komunikovaných informací. I přes toto zrychlení však proces publikace článku stále trvá poměrně dlouhou dobu, průměrně ½–1 rok (*Osobní rozhovor s Václavem Kašičkou, 2014*). Tento fakt vedl ke změnám v publikačních zvyklostech ve vědě a výzkumu. Jak uvádí pan Smetana ve své knize *Jak se dělá věda*, v důsledku těchto skutečností již nebylo možné pro vědecké pracovníky mít přehled o novinkách ve svém oboru jako celku a bylo nutné, aby ke studiu vycházející vědecké literatury přistupovali selektivně. V současné době je možné sledovat informační chování uživatelů především ze statistik přístupů a digitální stopy uživatele v systému, vzhledem k dostupnosti databází a dokumentů v síti.

Touto skutečností podstatně ubylo fyzických návštěv uživatelů SVI, ale naopak posílily návštěvy přes internet s nebo bez využití vzdáleného přístupu k dokumentům. Důležité je zjistit, proč je SVI stále fyzicky vyhledáváno, a upravit své služby tak, aby vyšli vstříc svým uživatelům.

3.2.5 Současný stav SVI

SVI je v současné době rozděleno do třech pracovišť kvůli rekonstrukci budovy A, hlavního areálu ÚOCHB na Flemingově náměstí. Jedno z pracovišť je lokalizováno na náměstí Na Santice, vzdálené pouze 3 bloky od hlavního areálu ÚOCHB, jedná se o kancelář vedoucí knihovny a reprografické oddělení. Druhé pracoviště nyní sídlí v budově Národní technické knihovny (dále NTK), kde má pronajaté kancelářské prostory a část skladu pro fond příručky, ročenek a absenčního fondu. Budova NTK je na druhé straně náměstí než areál ÚOCHB a je vzdálená pouze 200 m. Zde jsou umístěny služby uživatelům SVI, které jsou nyní velice omezené, a to především tím, že je porušena integrita oddělení, tedy poskytování služeb, neexistuje volný výběr a prostory pro uživatele byly omezeny pouze na dvě pracovní místa s PC stanicemi. Posledním pracovištěm SVI ÚOCHB je depozitář v Papírenské ulici, v rámci bývalých nádražních skladů, a je vzdálen zhruba 1,5 km od ÚOCHB. V depozitáři je umístěn časopisecký fond. Pracovníci SVI sem dochází 2–3 týdně. SVI má mnohem méně fyzických návštěv uživatelů, než tomu bylo v areálu ÚOCHB. Jak vysvětlil Václav Kašička, když bylo SVI umístěno v komplexu ÚOCHB, bylo možné jej navštívit kdykoli. Současné umístění mě

nutí návštěvu více plánovat a koordinovat s rozdělanou prací. Proto navštěvuji fyzicky SVI pouze je-li to opravdu nutné⁶.

Na konci roku 2013 byla podepsána vedením ÚOCHB a NTK smlouva o integraci obou knihoven, tedy NTK a SVI ÚOCHB. V současné době je projekt v počáteční fázi. Proběhly schůze pracovních skupin, které budou mít celý projekt na starosti, byly vytyčeny jednotlivé body integrace a časový harmonogram prací. Jedná se o velice náročný úkol, který by měl být dovršen do konce roku 2016 (Sejtkotová, 2014).

Podobný projekt již dříve proběhl, a to sloučením knihoven VŠCHT a NTK, nyní pod názvem ChemTK. Jedná se o sdružení knihoven. ChemTK není právnická osoba, ale společná značka obou knihoven, pod kterou jsou poskytovány jejich služby. Tuto knihovnu provozuje NTK. Celý projekt byl dokončen v roce 2012 (ChemTK, [2013]).

Proces integrace probíhá na 4 úrovních, které tvoří následující pracovní skupiny, složené ze zaměstnanců všech třech knihoven, tedy NTK, VŠCHT a ÚOCHB:

FYFO – sloučení fyzických fondů. Revize fondů, komparace duplicit/multiplicit ve fondech NTK–VŠCHT–ÚOCHB. Čištění dat v katalozích. Výběr umístění fondu (sklad, volný výběr, studovna časopisů). Příprava knihovních jednotek (dále jen KJ) pro volný výběr (označení KJ znakem LCC + štítky, RFID, status přístupnosti absenčně/prezenčně, vizuální označení přístupnosti). Návrh statutů přístupnosti KJ SVI ÚOCHB všem zákaznickým kategoriím integrované knihovny.

FUMO – funkční model. Seznámení se se všemi integrovanými procesy VŠCHT-NTK a jejich pracovními postupy: akvizice a zpracování nových přírůstků KJ, kontrola a umístění nových čísel časopisů, zpracování nových přírůstků svázaných časopisů, MVS/MMVS/EDS, registrace uživatelů. Aktualizace knihovního řádu pro integrované knihovny, resp. ChemTK.

ICT – technologická integrace. Jedná se o sloučení knihoven na úrovni serverů, knihovních systémů, konfigurace dat, ochranných prvků, společné zpracovatelské linky, výpůjční politiky apod.

PRE – skupina zabývající se právními náležitostmi celé integrace.

Po úspěšné integraci SVI ÚOCHB do ChemTK se očekává rozšíření služeb uživatelům ze strany ÚOCHB, ale také NTK a VŠCHT. Všechny služby budou poskytovány centrálně, tedy z budovy NTK všem uživatelům ChemTK podle jejich čtenářských statutů. Všichni uživatelé ChemTK budou jednotně evidováni u registračního pultu a obslouženi u jednoho

---

⁶ Mapa pracovišť SVI ÚOCHB v Příloze 1.

výpůjčního protokolu, ve volném výběru budou uloženy vybrané KJ všech tří knihoven podle jednoho systematického pořádku.

Uživatelé budou moci vyhledávat z jednoho OPACu ve fondech všech tří knihoven a budou moci využívat společné čtenářské konto. Uživatelé i knihovny budou moci využívat společný RFID selfcheck⁷, knihovny pak budou moci těžit ze společné linky zpracování, společné výpůjční politiky, samostatné i společné akvizice (Kožušková, 2014-06-16).

Zároveň však před samotným stěhováním fondu SVI ÚOCHB bude jeho podstatná část vyřazena vzhledem k duplicitám a multiplicitám, které by vznikly.

3.3 Informační chování uživatelů SVI ÚOCHB

Pro zkoumání této problematiky se autorka rozhodla vycházet ze statistických dat SVI, které zde hrají roli sekundárních údajů, dále z rozhovorů s vedoucím vědeckého týmu RNDr. Václavem Kašičkou, CSc. a pracovnící SVI Marií Krahulcovou, jež zde působí již 40 let. Velmi podstatnou roli pro získání co nepřesnějších informací sehrálo dotazníkové šetření, které proběhlo 1–2. 10. 2014 v pavilonu Antonína Holého při 10. Prodejně výstavě odborné literatury, pořádanou SVI.

3.3.1 Informační chování uživatelů SVI, jež je možné vyvodit ze statistik

Statistická data SVI, která uvádím v této podkapitole, přímo souvisí s okruhy informačního chování vědců, jež uvádím v kapitole 2.1.3. Jedná se o statistická data, která vypovídají o užívání plnotextových a neplnotextových databází, nejčtenějších seriálech, stažených materiálech, kopiích článků z fyzického fondu SVI, výpůjčkách, užívání citačních softwarů, fyzické a internetové návštěvnosti SVI, využívání vzdáleného přístupu, službách dodávání dokumentů, reprografických službách a evidenci publikační činnosti.

Plnotextové/neplnotextové databáze

Název databáze	Počet předplacených titulů	Počet stažených článků
Science Direct (Elsevier)	2075	41871
ACS (American Chemical Society)	53	35424
Wiley online library	1265	26145
Royal Society of Chemistry	53	19915
Springer link	1816	4700
ASM (American Society for Microbiology)	20	1536
Ebsco Host	8000	902
IOP Science (Institut of Physics)	107	638
Annual reviews	4	352
Patai's chemistry of functional groups	celé	50

Tabulka 4 Statistika stažených článků z plnotextových databází (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

⁷ RFID selfcheck je systém využívající technologie RFID pro samoobslužnou evidenci výpůjček, vrácených dokumentů a jejich prolongací z fondu knihovny. Jednou z jeho funkcí je také ochrana fondu před krádežemi (Havlová, 2003).

Statistika nejužívanějších plnotextových databází uvedená v tabulce 4 bohužel není úplná. Statistiku z databáze Proquest (Proquest Central a Proquest STM) nelze získat. Dostupná je pouze statistika pro celé konsorcium, které databázi nakupuje. Tudíž její čísla nelze uvést z hlediska jejich objektivity. Nejužívanějšími textovými databázemi v roce 2013 byly Science Direct, ACS a Wiley online library.

Název databáze	Množství vyhledávání a dotazů			
	2010	2011	2012	2013
WoS – Web of Science	52184	78443	82547	71769
Reaxys	16847	41021	60838	43649
WoK – Web of knowledge	16187	26430	21215	25779
Scopus	16891	9048	7046	7626
JCR - Journal citation reports	2623	3186	2802	2473

Tabulka 5 Statistika vyhledávání v oborových abstraktních databázích (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014).

Statistika vyhledávání v neplnotextových databázích bohužel neobsahuje všechny zdroje. Ústav má přístup k dalším bázím, ze kterých ovšem prozatím není možné získat odpovídající statistiku. Jedná se např. o Krystalografickou databázi – kde jsou předplaceny 4 paralelní přístupy pro ústav nebo databázi SciFinder – kde je pro přístup registrováno 91 uživatelů, ovšem statistika využitelnosti databáze není přístupná. Další neplnotextové databáze přístupné na ÚOCHB jsou Ulrichsweb, The Biomedical and Life Sciences collection (videodatabáze), Databáze norem (ČSN), Derwent Inovation Index, BCI Biosis citation index, Medline, Zoological record a Data Citation index, kde nezmiňují statistiku návštěvnosti, protože je nízká a není rozhodující.

Je zřejmé, že nejužívanější neplnotextovou databází v ÚOCHB je databáze Web of Science, následována je databází Reaxys. Zde se vlastně jedná o přístup do databází Elsevier-Beilstein v rešeršním systému Reaxys. Zde je možné vícehlediskové vyhledávání nejen podle formálních znaků, ale zároveň i podle nakreslených chemických vzorců a značek.

Nejčtenější periodika / stažené články / kopie článků z fondu knihovny

Název časopisu	Impakt faktor	Vydavatel	Množství stažených článků za rok 2013
Angewandte Chemie International Edition	11.336	Wiley	5486
Tetrahedron Letters	2.391	Elsevier	5318
Chemical Communications	6.718	RSC	5290
Tetrahedron	2.817	Elsevier	4638
Journal of the American Chemical Society	11.444	ACS	4449
Chemistry – a European Journal	5.696	Wiley	3517
Inorganic Chemistry	4.794	ACS	3512
RSC Advances	3.708	RSC	3246
Bioorganic and Medicinal Chemistry Letters	2.331	Elsevier	2710
Organic and Biomolecular Chemistry	3.568	RSC	2421

Tabulka 6 Deset nejčtenějších časopisů v ÚOCHB v roce 2013 podle množství stažených článků. Údaje získané z Výroční zprávy SVI pro rok 2013 a doplněny údaji o impakt faktoru (Journal of citation reports: ISI web of knowledge [online database], c2014)

Z výše uvedené tabulky č. 6 můžeme vyvodit, že nejčtenější časopis pro rok 2013 byl *Angewandte Chemie International Edition*, následován časopisy *Tetrahedron Letters* a *Chemical Communications*. Všechny časopisy, které patří mezi nejčtenější, mají vysoký impakt faktor, což svědčí o jejich renomé ve vědecké sféře.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet stažených článků pro daný rok	53052	63677	106202	136563	132075	133966
Celkový počet kopií článků z tištěných časopisů fondu SVI	-	260	331	260	274	192

Tabulka 7 Statistika množství stažených článků a kopií článků z tištěného fondu SVI (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

V tabulce č. 7 je uvedena statistika stahovaných článků a kopií článků z tištěného fondu SVI v letech 2008–2013. Pro rok 2008 není dostupná statistika kopií článků, protože SVI do té doby nemělo seriálový fond v depozitáři. Mezi roky 2009 a 2010 je rapidní rozdíl v množství stahovaných článků o celých 42525. Příčinou tohoto skoku je pravděpodobně doplnění statistik stahovaných článků z *American Chemical Society* a dalších jednotlivých titulů, které jsou známé až od roku 2010. V následujícím roce se sice množství zvýšilo asi o 30000, ale roky 2011–2013 jsou poměrně vyrovnané. Srovnáme-li tištěný a online fond SVI, jsou preference uživatelů z hlediska upřednostňování formy dokumentu zřejmé, ve prospěch elektronických forem.

Výpůjčky knih / Statistika stažených plných textů e-knih

	Počet výpůjček/počet stažených e-knih
Tištěné knihy	127
E-knihy	886

Tabulka 8 Statistika využívání tištěných a elektronických textů knih v roce 2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Výpůjční služby jsou poskytovány uživatelům z řad zaměstnanců ÚOCHB na 1 rok. Po této době je možné výpůjčku prodloužit. Tudíž výpůjčky jako ukazatel informačního chování uživatelů SVI nejsou aktuální, ale přelévají se z roku na rok. Nyní SVI eviduje 127 výpůjček knih na rozdíl od 886 stažených plných textů e-knih. Tato čísla opět potvrzují preferenci elektronických textů před tištěnými a také svědčí o změně ve studijních návycích vědeckých pracovníků.

Dalším důvodem pro nízkou hodnotu výpůjček knih je fakt vycházející přímo z cyklu tvůrčí vědecké práce, která je nejčastěji zakončována publikováním článku, a tudíž v tomto typu dokumentu je možné najít podstatně novější informace, než jsou uvedeny v monografiích.

Je také nutné připomenout existenci deponovaných knihoven, která jsou podstatně obsáhlejší než absenční fond SVI a kterou má většina oddělení přímo na svém pracovišti. Je tedy logické, že knihy, se kterými nejčastěji pracují, budou právě v těchto knihovnách.

Citační softwary

Využívání citačních softwarů patří k současným trendům v práci s informacemi ve studijní a vědecké sféře. Statistika v tomto případě nemá přílišnou vypovídající hodnotu, vzhledem k tomu, že jsou dostupná data pouze za rok 2013 a to jen z citačního manažeru EndNote. V roce 2013 tedy proběhlo v tomto programu 558 zalogování a 2854 vyhledávání. Tento fakt svědčí o tom, že citační manažery jsou mezi vědci využívány. Kolik uživatelů jich však využívá, zůstává otázkou.

Fyzická a internetová návštěvnost SVI

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Přístupy na www stránky	63450	79011	95321	109340	127440	148021	182112
Nárůst přístupů na www stránky	15094	15561	16310	14019	18100	20581	34091

Tabulka 9 Statistika počtu návštěv na webu SVI, kde je počítáno pro 1 IP adresu 1 přístup za den (návštěv z 1 IP adresy mohlo být i víc) (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Fyzická návštěvnost není evidována, ale knihovnice odhadují 5–10 návštěv denně v minulém roce. Což je 1260–2520 návštěv za rok. V porovnání s návštěvností webových stránek, kdy denní návštěvnost byla asi 135 uživatelů, je fyzická návštěvnost asi 13x menší.

Vzdálený přístup

	2012	2013
Počet návštěv	1731	2585
Počet načtených stránek	56760	76573

Tabulka 10 Statistika využitelnosti vzdáleného přístupu na web SVI v letech 2012–2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Službu vzdáleného přístupu nabízí SVI od roku 2012 a z uvedených čísel je jasné, že si našla své uživatele a její popularita stoupá. Je zřejmé, že uživatelé SVI čtou odbornou literaturu i mimo své pracoviště.

Služby MVS/MMVS

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem poskytnutých MVS	289	369	386	386	312	210
MVS z ČR	208	258	275	242	210	147
MVS ze zahraničních knihoven	81	111	111	144	102	63

Tabulka 11 Statistika využívání MVS a MMVS uživateli SVI ÚOCHB v letech 2008–2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Z tabulky 11 je možné vyvodit klesající tendenci služeb MVS/MMVS v minulém roce, a to o 102 objednávek v porovnání s rokem 2012. Avšak rok 2012 byl také nižší než rok předešlý. Příčiny mohou být v rozšíření informačního zázemí SVI, tedy poskytování více zdrojových dokumentů, nebo také mezičas tvůrčí vědecké činnosti, vycházíme-li ze Schématu ilustrace tvůrčí vědecké práce (obr. 4), kdy v roce 2011 a 2012 mohlo být zahajováno více vědeckých výzkumů než v roce 2013. Svou roli může hrát i skutečnost, že je služba placená.

	2011	2012	2013
Počet nově registrovaných uživatelů ve službě eDDO	1	3	0
Počet získaných MVS jako PDF	1	0	0
Počet získaných MVS elektronickým dodáním SVI – uživatel získá tištěnou kopii z elektronicky dodaného dokumentu	149	5	12
Celkový počet MVS elektronicky a jako PDF	150	5	12

Tabulka 12 Statistika využívání služby eDDO v letech 2011–2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Tabulka 12 zachycuje statistiku, kolik bylo dodáno dokumentů využitím služby eDDO v elektronické formě (PDF) a kolik jich bylo dodáno v papírové kopii elektronickým dodáním. Jak je z tabulky zřejmé, rozdíly mezi roky 2011 a 2013 jsou rapidní. Pokles využitelnosti této služby byl zapříčiněn změnou pravidel, které požadovala agentura Dilia, která se specializuje na ochranu autorských práv v ČR. Podstatou nových pravidel byla nová evidence uživatelů této služby a vyšší finanční náročnost na poskytnuté kopie. Po zavedení těchto pravidel se služba stala mezi uživateli podstatně méně oblíbenou.

Reprografické služby

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet kopií celkem	33253	39318	26049	33322	41027	25298	16284

Tabulka 13 Statistika kopírovacích služeb SVI (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Služba	Vyhotovení
Laminování	30
Ochranná vazba Filmolam	25
Postery	130

Tabulka 14 Statistika dalších reprografických služeb SVI za rok 2013 (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

Z uvedených statistik reprografických služeb vyplývá nízká nebo klesající tendence užívanosti. Důvodem pro tuto skutečnost může být změna ve studijních návycích vědeckých pracovníků, tedy rostoucí preference čtení textů v elektronické podobě. Dalším důvodem je také skutečnost, že mnohé vědecké týmy mají kopírku na oddělení.

Evidence publikační činnosti

	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet záznamů	562	551	580	552	513

Tabulka 15 Statistika evidence publikační činnosti vědeckých pracovníků ÚOCHB (Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014)

SVI zajišťuje evidenci publikační činnosti pro ÚOCHB. Jedná se o velice podstatnou činnost. Na základě této evidence, která se provádí v systému ASEP, jsou vybírány záznamy, jež jsou následně posílány do databáze RIV, zde slouží jako podklad k rozdělování finančních prostředků z veřejného rozpočtu. V roce 2013 bylo evidováno v databázi ASEP 513 dokumentů, ale pouze 292 jich bylo posláno do databáze RIV.

Evidují se následující typy dokumentů: abstrakty z periodik, abstrakty ze sborníků, knihy, kapitoly z knih, konferenční sborníky, konferenční příspěvky, disertace, elektronické

dokumenty, články v impaktovaných i neimpaktovaných časopisech, články v novinách, prototypy, patenty, užité vzory, průmyslové vzory, recenze, interní tisky a ostatní výsledky.

Vzhledem k cyklu vědeckých informací není žádným překvapením, že vědci nejčastěji publikují právě články v odborných periodikách. V roce 2013 bylo evidováno 270 článků vydaných v odborných časopisech a z toho 259 bylo vydáno v časopisech s impakt faktorem.

Název časopisu	Impakt faktor	Množství článků v roce 2013
Journal of Chemical Theory and Computation	5,310	14
Journal of Physical Chemistry B	3,377	14
Chemistry – a European Journal	5,696	9
Journal of Physical Chemistry Letters	6,687	9
Journal of Physical Chemistry A	2,775	7
Plos One	3,534	6
ChemPlusChem	3,242	5
Journal of Organic Chemistry	4,638	5

Tabulka 16 Časopisy, ve kterých vědci z ÚOCHB nejčastěji publikují své články (Knihovna akademie věd ČR: ASEP repozitář AV ČR [online databáze], c1993–2014).

3.3.2 Dotazníkové šetření

Metodika použitá pro toto šetření byla čerpána z publikací Dismana a Surynka. Vzhledem k současnému stavu SVI, k jehož hlavním změnám došlo až po zadání této práce, bylo použito při tvorbě některých otázek dotazníku minulého času, aby bylo dosaženo co nepřesnějších výsledků. Dalším východiskem pro dotazníkové šetření byl průzkum akademických vědeckých pracovníků na Univerzitě v severní Kalifornii, který proběhl na jaře v roce 2005 (Hemminger, 2007).

3.3.2.1 Formulace teoretické hypotézy

V informačním chování uživatelů SVI došlo od zavedení ICT k významné změně. Hlavní hypotéza tohoto dotazníkového šetření je založena na statistice služeb SVI. Z těchto statistik vyplývá, že uživatelé SVI preferují takové služby, které jsou poskytovány přes internet, a fyzicky SVI navštěvují velmi zřídka. Autorka se domnívá, že na základě identifikace tohoto chování může SVI rozšířit a zefektivnit své služby.

3.3.2.2 Další pracovní hypotézy

Zde uvedené pracovní hypotézy jsou vytvořené na základě statistických dat a dle zkušeností a domněnek autorky práce, v souvislosti s jejím několikaletým pracovním působením v SVI.

Výběr informačních zdrojů

Informační zdroje poskytované SVI jsou stěžejní pro danou vědní oblast a uživatelé SVI jsou s nimi spokojeni. Tímto způsobem je také zajištěna platnost a spolehlivost nalezených informací.

Práce s ICT

Současný vědecký pracovník je schopen pracovat s ICT na vysoké úrovni, tudíž nevyžaduje od zaměstnanců SVI odborné konzultace.

Přehled o současném vývoji vědecké oblasti

Pro kontakt se současným vývojem dané problematiky uživatelé SVI užívají především informační služby (např. alertové služby), které jsou dnes součástí dnes už všech oborových bází.

Znalost a využívání služeb SVI

Znalost a využívání služeb SVI a knihoven obecně usnadňuje vědcům jejich práci s informacemi. Statistika služeb SVI však vypovídá v některých případech o klesající tendenci. Autorka se domnívá, že to může být způsobeno různými faktory, které by tento dotazník mohl objasnit.

Studijní návyky

Uživatelé SVI v posledních letech změnili své preference ve způsobu četby ve prospěch elektronických dokumentů. O tomto faktu svědčí některé statistiky služeb SVI, např. množství stažených článků vs. množství kopírovaných článků z fyzického fondu apod.

Správa vlastní kolekce dokumentů

Udržování a správa vlastní kolekce dokumentů potřebných pro vědeckou činnost je standardním jevem informačního chování vědců. Poměr elektronických textů v těchto sbírkách převládá a jako nástroje pro snadnější správu a aktualizace jsou často používány citační manažery.

Oblast publikační činnosti

Nejčastějším výstupem vědecké práce je publikování článků v odborných časopisech. Vědci preferují publikování svých prací v impaktovaných periodických zaměřených na zkoumanou oblast vědy.

Komunikace informací

Vědečtí pracovníci svou práci a její výsledky komunikují s příslušnou vědeckou obcí v dnešní době především na sociálních sítích.

3.3.2.3 Pilotní studie

Pilotní studie v tomto dotazníkovém šetření nebyla provedena. Důvodem k vynechání této fáze byly dostatečné informace ze sekundárních dokumentů týkající se problematiky, které byly uvedeny v předešlé podkapitole, a dále vlastní znalosti autorky práce o zkoumané populaci vědeckých pracovníků na ÚOCHB.

3.3.2.4 Vzorek respondentů

Výběr vzorku respondentů byl založen na organizačním a demografickém členění zaměstnanců ÚOCHB se statutem vědecký pracovník. Ze vzorku bylo vyjmuto 8 uživatelů SVI se statutem externí uživatel, protože SVI je primárně určeno vědcům ÚOCHB. Tedy jak bylo uvedeno v kapitole 3.1, na ÚOCHB působí 42 vědeckých a vědecko-servisních týmů, kde je zaměstnáno 445 osob. Poměr mužů a žen v týmech je téměř vyrovnaný, ženy tvoří 46 % zaměstnanců týmů. Přestože počet registrovaných uživatelů SVI a vědeckých pracovníků ÚOCHB není totožný, byl pro tento výzkum použit jako zdroj pro výběr vzorku respondentů okruh všech vědeckých pracovníků ÚOCHB. Pro zajištění relevantních údajů bude třeba získat alespoň 45 vyplněných dotazníků, tj. 10 % v poměrném zastoupení mužů a žen 50:50.

3.3.2.5 Rozhodnutí o technice a sběru informací

Pro získání co největšího počtu vyplněných dotazníků autorka zvolila metodu osobní distribuce. SVI má relativně malý počet primárních uživatelů vzhledem k jiným knihovnám. Zaměstnanci ÚOCHB se ve většině případů znají, z čehož je možné soudit, že větší ochotu k vyplnění dotazníku projeví respondenti při fyzickém kontaktu s tazatelem.

3.3.2.6 Konstrukce nástrojů

Dotazník z technického hlediska obsahoval 27 otázek. Z čehož byly 3 otázky identifikační, 12 otázek s předem stanovenými variantami odpovědi (k dvěma z nich se mohl respondent vyjádřit, pokud to uznal za nutné), 7 polootevřených otázek, které měly také předem stanovené odpovědi, ale pokud si respondent nevybral, mohl doplnit svou individuální alternativu, a 5 otázek otevřených. Otázky byly řazeny do 8 věcných okruhů a 1 okruhu identifikačního.

Takto zvolená kombinace otázek v dotazníku byla sice náročnější na zpracování výsledných dat, ale byla koncipována tak, aby co nejlépe zachytila zkoumanou realitu.⁸

3.3.2.7 Ověření dotazníku

Dva týdny před distribucí dotazníku byl dotazník ověřen po formální i věcné stránce zaměstnanci SVI, dále vedoucím vědecké skupiny, se kterým byl následně veden rozhovor na téma Informační chování vědeckých pracovníků dnes a před zavedením ICT, RNDr. Václavem Kašičkou, CSc. Vyplnění dotazníku zabralo testovaným respondentům 15–20 minut. Velmi důležité bylo i získání souhlasu s provedením dotazníkového šetření od zástupce ředitele ÚOCHB Prof. Ing. Martina Fuska, CSc.

---

⁸ Formulář dotazníku tvoří přílohu č. 1 této práce.

3.3.2.8 Sběr dat

Vzhledem k přestavbám celého areálu ÚOCHB a přestěhování vědeckých týmů jako nejvhodnější distribuce dotazníků v rámci *10. Prodejní výstavy odborné literatury*, kterou pořádá SVI ve spolupráci s firmou Kuba Libri, která se konala 1–2.10.2014.

Na výstavě bylo rozdáno 60 dotazníků. Někteří respondenti dotazník vyplňovali na místě, jiní ho vyplnili později a poté odnesli do SVI. Množství vrácených dotazníků bylo 49. Úspěšnost celého dotazníkového šetření u respondentů byla 82 %.

Dotazník byl přijímán kladně, jeho vyplnění, vzhledem k množství otázek, bylo pro respondenty náročnější. V několika případech byl projevěn i zájem ze strany respondentů o zveřejnění výsledků dotazníku na webu SVI.

3.3.2.9 Analýza dat

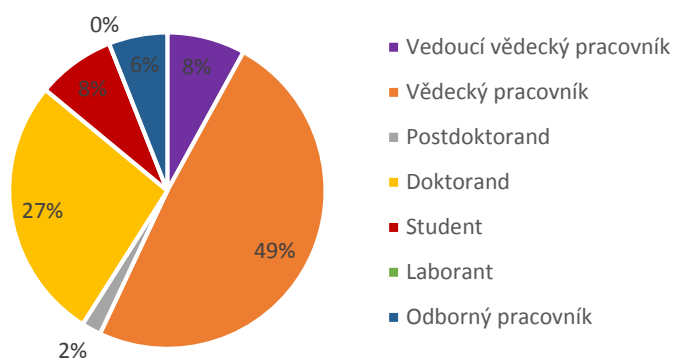
Výsledky dotazníku byly zpracovávány v tabulkovém editoru Microsoft Excel. U uzavřených otázek byla sledována četnost odpovědí, která byla následně v mnohých případech převáděna na procenta. Typy odpovědí u polootevřených a otevřených otázek byly koncipovány tak, aby respondent doplnil číslo nebo název; zde byl sledován výskyt a následně opakování nebo v případě čísel celkový průměr nebo interval.

3.3.2.10 Analýza dotazníkového šetření

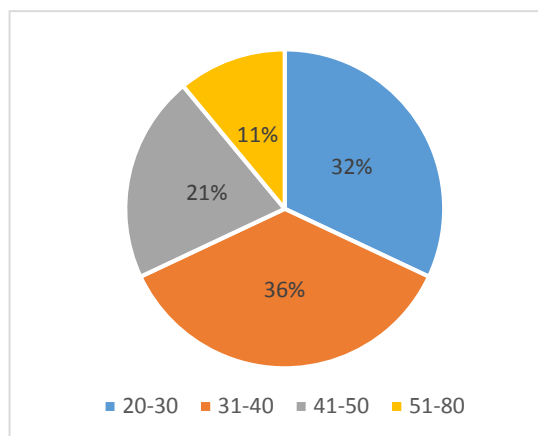
Analýza dotazníkového šetření je řazena stejně jako formulář dotazníku dle věcných okruhů. Jedinou změnou v pořadí bude analýza identifikačních údajů, tedy demografické rozdělení respondentů, které bylo v dotazníku řazeno jako poslední okruh. Pro lepší přehled o zkoumaném vzorku ho však v analýze uvádím na místě prvním.

Vzorek respondentů

Jak bylo uvedeno výše, distribuovaných dotazníků bylo 60, vrácených 49. Byly získány vyplněné dotazníky ze všech 42 vědeckých a vědecko-servisních skupin ÚOCHB, v sedmi případech byly získány dotazníky dva. Úspěšnost celého dotazníkového šetření u respondentů byla tedy 82 %. Zastoupení mužů a žen ve zkoumaném vzorku v procentech bylo 67:33.

Graf 1 Pracovní zařazení respondentů v %.

Graf 2 Věkové rozložení respondentů

Původní záměr byl získat vzorek respondentů v poměru 50:50, ale tato odchylka není směrodatná natolik, aby byly výsledky šetření zkresleny. Důležité bylo získat odpovědi od respondentů všech věkových kategorií a vědeckých oddělení.

1. Oblast informačních zdrojů (otázky 1.1–1.3)

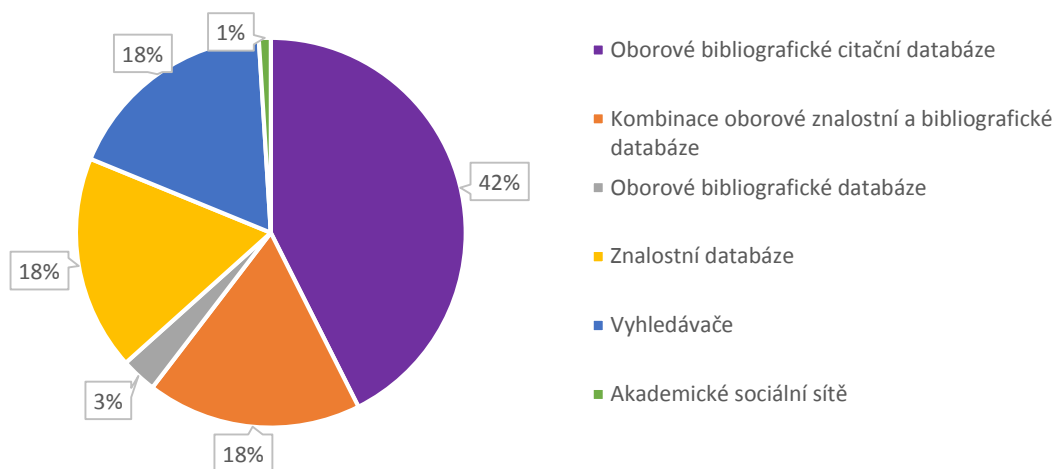
První otázka v této oblasti byla věnována identifikaci typů zdrojových dokumentů primárních vědeckých informací a frekvenci jejich užití. Mezi nejčastěji užívané typy dokumentů patří webové stránky, online databáze a časopisy, u kterých většina respondentů označila denní užívání. Naopak skoro ¾ respondentů uvedlo, že používají knihy jako zdroj informací ke své práci ve frekvenci týden až čtvrtletně. Velmi podobné výsledky můžeme vidět i u sborníků, kde plný počet respondentů uvedl užívání ve stejně nízkém intervalu nebo vůbec. Preprinty/separáty mají velice zajímavé výsledky – stejné množství respondentů uvedlo, že je užívá denně až měsíčně, nebo vůbec. Detailní výsledky uvádí následující tabulka.

	Denně nebo týdně v %	Denně	Týdně	Měsíčně	Čtvrtletně	Ročně	Nikdy
Knihy	29	2	12	15	13	7	0
Časopisy	75	26	10	8	1	1	2
Preprinty/separáty	49	10	12	3	2	4	14
Sborníky z konferencí	0	0	0	6	16	16	10
Webové stránky	96	38	9	2	0	0	0
Online databáze	92	28	16	4	0	0	0
Osobní komunikace	71	22	10	9	2	2	0

Tabulka 17 Vyhodnocení otázky 1.1. Používání typů dokumentů. „Jak často průměrně používáte následující typy dokumentů pro váš výzkum/práci v ÚOCHB?“

Respondenti v otázce 1.2 měli uvést 1–5 vyhledávacích nástrojů, které používají k nalezení informací pro svou práci nebo výzkum a frekvenci jejich užití. Zde bylo identifikováno 12 databází různého typu, které jsou uvedeny v Tabulce 18, jedna akademická sociální síť a jedna prolinkovaná interní webová stránka ÚOCHB, která slouží jako jedno z přístupových

míst vědců ke zdrojům informací různého typu⁹. Vzhledem k charakteru posledního jmenovaného vyhledávacího nástroje a k jeho četnosti uvádění, nebyl nástroj dále analyzován.

Graf 3 Nejčastěji uváděné informační vyhledávací nástroje.

Při zpracování Grafu 3 byly odpovědi respondentů převáděny na obecný typ databáze pro lepší přehled o využívaných informačních zdrojích. Z výše uvedeného znázornění je možné vyvodit, že nejužívanější nástroje pro vyhledávání informací jsou právě oborové bibliografické citační databáze. Dále s velice obdobnými hodnotami se umístily kombinace oborové znalostní a bibliografické databáze, znalostní databáze a vyhledávače. Nejméně často jsou užívány bibliografické databáze jednotlivých vydavatelství a akademické sociální sítě.

Otázku zodpověděli všichni dotázaní. Nejčastěji uváděli 2 až 3 zdroje. Mezi mnohokrát jmenované zdroje patří oborová bibliografická citační databáze Web of Science, kombinace oborové znalostní a bibliografické databáze SciFinder a znalostní databáze Reaxys.

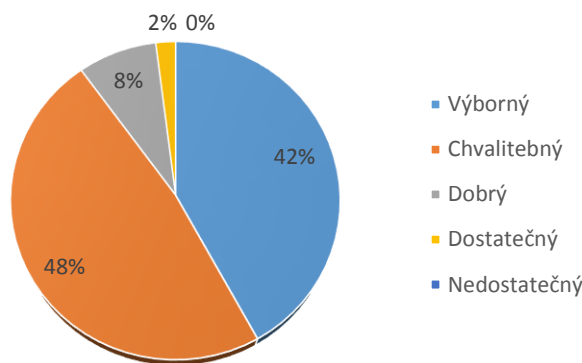
V Tabulce 18 jsou dále zvýrazněny nejvyšší hodnoty pro jednotlivé frekvence jednotlivých vyhledávacích nástrojů, u kterých je četnost vyšší než 1. Ve frekvenci denního a týdenního užívání dominují Web of Science, Pubmed, Reaxys, Google a Google scholar. Nástroje Scopus a SciFinder dosahují téměř ve všech frekvencích určitých četností, pro jejich rozptýl není snadné je frekvenčně zařadit.

⁹ Jedná se o webovou stránku pouze s prolínovanými názvy zdrojů, např. časopisů, bibliografických a citačních databází a znalostních databází. Takovýmto způsobem je zde vystaveno 23 zdrojů.

Typ databáze	Název	Denně	Týdně	Měsíčně	Čtvrtletně	Ročně
Oborové bibliografické citační databáze	Web of Science	12	18	6	2	0
	Scopus	1	6	3	4	0
	Pubmed	1	3	0	0	0
Kombinace oborové znalostní a bibliografické databáze	SciFinder	2	7	9	6	1
Oborové bibliografické databáze nakladatelství	IOP	0	1	0	1	0
	ACS	1	0	0	0	0
	RCS	1	0	0	0	0
Znalostní databáze	Reaxys	8	9	4	1	1
	Chem exper	0	1	0	0	0
	Protein data bank	0	0	1	0	0
Vyhledávače	Google	5	0	1	0	0
	Google scholar	5	5	5	2	1
Akademické sociální sítě	Research Gate	0	1	0	0	0

Tabulka 18 Vyhodnocení otázky 1.2. Vyhledávací nástroje. „Napište prosím vyhledávací nástroje (např. databáze, 1–5 podle vašich zvyklostí) a jak často je průměrně používáte, abyste našel/a informace pro svůj výzkum nebo práci?“

V otázce 1.3 měli respondenti hodnotit informační zdroje dostupné na počítačích ÚOCHB nebo ve fyzickém fondu SVI. Kritika zdrojů se na škále 1–5¹⁰ pohybuje v pozitivních hodnotách, tedy převážně v intervalu 1–2 a to v následujících procentech. Informační zázemí uživatelé SVI shledávají jako výborné až chvalitebné.

Graf 4 Vyhodnocení otázky 1.3. Informační zdroje. „Jak jste spokojeni s informačními zdroji dostupnými na počítačích ÚOCHB nebo fyzicky v knihovně?“

Komentář, k této otázce: „Jestliže vám chybí nějaký zdroj, prosím napište jej.“ byl vyplněn 9x. Každá z uvedených odpovědí byla jedinečná, tudíž je pravděpodobné, že se jedná o individuální požadavky na informační zdroje, i přesto jsou tyto reakce podnětné.

¹⁰ Hodnocení jako ve škole: 1 – výborně, 2 – chvalitebně, 3 – dobře, 4 – dostatečně, 5 – nedostatečně.

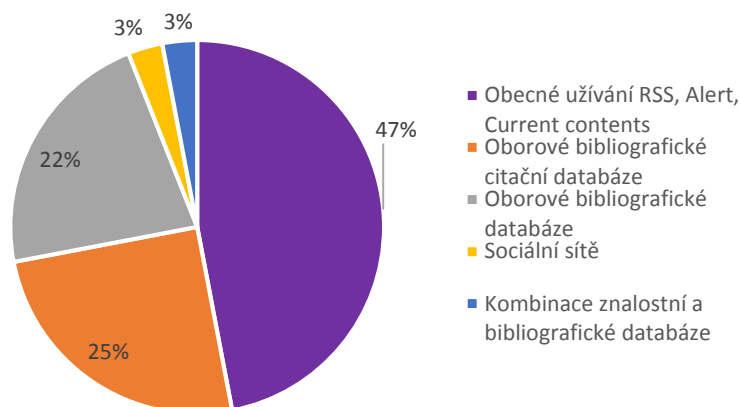
- „Více fyzikálně zaměřených časopisů; časopisy z rodiny Nature.“
- „Vybrané časopisy (ročníky) online.“
- „Current Topics in Medicinal Chemistry.“
- „Přístup k článkům v nepředplacených časopisech.“
- „Uvítal bych více časopisů online, např. starší ročníky Tetrahedron, Tetrahedron Letters, Synthesis, ...“
- „Chybí některé časopisy, které jsou často zdrojem informací pro experimentální práci.“
- „Články ze starších časopisů, které jsou uloženy mimo areál ÚOCHB, by měly být na vyžádání dostupné v elektronické podobě (naskenované).“
- „Starší čísla Nature/Science a RSC elektronicky.“
- „Chybí některé časopisy z Nature group.“

2. Přehled současného vývoje ve vědecké oblasti (otázka 2.4)

Okruhem přehledu současného vývoje ve vědě se zabývala otázka 2.4, v níž měli respondenti uvést informační služby, které k tomuto úkonu používají. Otázku zodpověděla zhruba polovina dotázaných obecnými nebo konkrétními příklady informačních služeb.

Polovina respondentů neuvedla příklady informační služby, kterou využívá, z toho v šesti případech přímo odpověděli, že služby nepoužívají z důvodů četby současných časopisů. Vzhledem k vysoké informační úrovni vědců můžeme předpokládat, že obdobně to je ve všech případech. Kvůli všeobecné známosti těchto služeb i v jiných souvislostech není možné, že by otázce nerozuměli.

Odpovědi respondentů byly kódovány do obecných typů zdrojů, ze kterých jsou informační služby čerpány. Výsledné hodnocení uvádí Graf 5 a Tabulka 19, ze kterých je zřejmé, že respondenti nejčastěji uvedli obecnou formu této služby ve formě RSS, Alert nebo Current contents. Dále se skoro stejným počtem četností jsou uvedeny informační služby oborových bibliografických citačních databází a oborových bibliografických databází. Informační služby tohoto typu využívá tedy zhruba polovina dotázaných, kteří otázku zodpověděli.

Graf 5 Vyhodnocení otázky 2.4. Informační služby. Odpovědi jsou kódovány do obecných typů zdrojů informací, z jakých zdrojů respondenti nejčastěji využívají informační služby typu RSS, Alert, CC.

Typ zdroje informací	Název informační služby	Četnost	Celková četnost pro typ zdroje informací
Obecné užívání RSS, Alert, CC	Alert	7	17
	RSS	4	
	Current Contents	6	
Oborové bibliografické citační databáze	Pubmed CC	4	9
	Web of Science – Alert	4	
	Scopus – Alert	1	
Oborové bibliografické báze	Science Direct – Alert, RSS	2	8
	Wiley online library – Alert, RSS	2	
	RCS – Alert	2	
	ACS – RSS	2	
Sociální sítě	Research Gate	1	1
Kombinace oborových znalostních a bibliografických databází	SciFinder – Alert	1	1

Tabulka 19 Vyhodnocení otázky 2.4. Informační služby. „Napište prosím informační služby (např. Alerty, Current contents nebo RSS, 1–5 podle vašich zvyklostí), které používáte, abyste si udrželi přehled o současném vývoji ve vědecké oblasti.“

3. Správa vlastní sbírky článků/materiálů (otázky 3.5–3.10)

Tento tematický okruh otázek se zabýval vlastnictvím, obsahem a správou vlastní sbírky článků u respondentů. Na otázku 3.5 „Spravujete sbírku článků/materiálů ke své práci/výzkumu?“, odpověděli všichni dotázaní. 86 % osob zkoumaného vzorku, tedy 42 dotázaných, se vyjádřilo, že sbírku vlastní.

Tato sbírka je tvořena především z kombinací citací a plných textů. 24 % respondentů uvedlo, že jejich sbírka obsahuje pouze plné texty a 5 %, že obsahuje pouze citace.¹¹

Rozsah této sbírky je odlišný pro tištěnou a elektronickou formu dokumentu. Nejčtenější odpovědi u tištěných verzí materiálů je rozsah sbírky 50–99 dokumentů, u elektronické sbírky je to 100–499. Většina respondentů uvedla, že vlastní sbírku v tištěných i elektronických

¹¹ Otázka dotazníku 3.6

verzích, pouze 17 % se vyjádřilo, že vlastní sbírku pouze v elektronické podobě a 2 % pouze v tištěné podobě.

	0–49	50–99	100–499	500–999	1000+
Tištěná sbírka	8	12	5	6	4
Elektronická sbírka	3	8	14	9	7

Tabulka 20 Vyhodnocení otázky 3.7. Rozsah sbírky článků. „Kolik článků s plnými texty máte ve své sbírce?“

Aktualizace této sbírky probíhá nejčastěji v intervalu denně–měsíčně, o čemž vypovídá tabulka 21. Tato otázka zůstala jednou nevyplněna respondentem, který uvedl, že sbírku vlastní.

Články této sbírky doplňují respondenti poznámkami. Na otázku 3.9 „Jestliže vytváříte ke článkům/materiálům poznámky, kolik procent článků vaší sbírky má poznámky?“, byla nejčastější odpověď do 10 %. Přesné vyhodnocení otázky je uvedeno v tabulce 22.

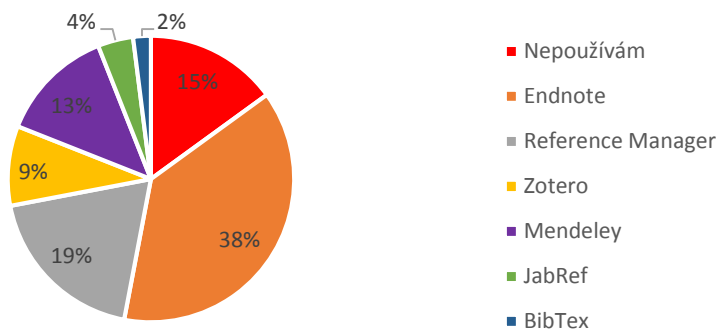
	Četnost	%
Nikdy	1	2
Ročně	3	7
Čtvrtletně	5	12
Měsíčně	11	27
Týdně	10	24
Denně	11	27

Tabulka 21 Vyhodnocení otázky 3.8. Aktualizace sbírky článků. „Jak často svou sbírku aktualizujete?“

Interval v %	Četnost	Četnost v %
0	6	17
1–5	4	11
6–10	10	28
11–20	3	8
21–50	8	22
51–80	4	11
81–100	1	3

Tabulka 22 Vyhodnocení otázky 3.9. Poznámky ve sbírce článků. „Kolik procent článků vaší sbírky má poznámky?“

Nejčastěji používaným citačním softwarem je u respondentů EndNote, následovaný Reference Managerem a Mendeleyem. 7 osob uvedlo, že citační softwary nepoužívá vůbec. Situaci přesně popisuje graf 5. Asi 12 % respondentů, kteří uvedli, že vlastní sbírku v elektronické formě, nepoužívají citační softwary vůbec.

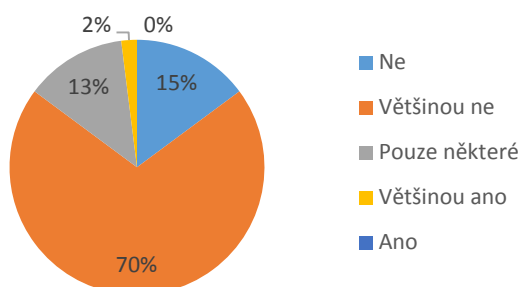

Graf 6 Vyhodnocení otázky 3.10. Citační softwary. „Jaký používáte citační manažer nebo jiný software ke správě vaší elektronické sbírky článků?“

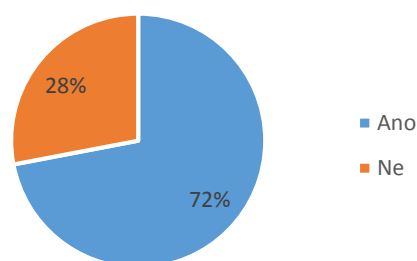
4. Práce s počítačem (otázky 4.11–4.12)

Na otázku odpovědělo 48 dotázaných. Celých 70 % respondentů uvedlo, že jim práce s počítačem většinou nedělá žádný problém. I přesto byl projeven zájem o služby typu online prezentací, videí a přednášek k informační gramotnosti v oblasti databází a citačních softwarů. Příklady problematických softwarů byly uvedeny pouze v 7 případech. Vyšší četnosti dosáhly pouze Web of Science a SciFinder, další uvedené byly Reaxys, Reference Manager a EndNote. Ve dvou případech byl zájem o informační služby okomentován. Specifická přání zněla v prvním případě o pokročilé kurzy a v druhém pouze o online prezentace a videa.

Jak uvádí V. Kašička, úroveň informační gramotnosti u současných vědeckých pracovníků musí být na vysoké úrovni, protože to vyžaduje jak samotná vědecká činnost, tak činnosti navazující.

Graf 7 Vyhodnocení otázky 4.11. Práce s ICT. „Dělá vám práce s databázemi, katalogy, citačními softwary nebo jinými informačními programy problémy?“

Graf 8 Vyhodnocení otázky 4.12. Služby šíření informační gramotnosti. „Uvítali byste službu v podobě manuálů, online prezentací, videí nebo přednášek jak pracovat s konkrétním softwarem, databází nebo programem apod.?“

5. Znalost a využívání služeb SVI (otázky 5.13–5.16)

První otázka 5.13 se dotazovala na způsob a postup při získávání článků, které uživatelé nenajdou dostupné na svých počítačích v ÚOCHB nebo ve fyzickém fondu SVI. Respondenti mohli označit více odpovědí a zhodnotit pomocí čísel, jak nejčastěji postupují. Na otázku odpovědělo 48 dotázaných, z nichž 38 uvedlo postup při shánění článku. Články, které nejsou dostupné v rámci přístupů ÚOCHB a fyzického fondu, dotázaní nejčastěji získávají pomocí služby *Dodávání dokumentů SVI*, na dalším místě jsou se skoro stejnými hodnotami uvedeny možnosti *Kontaktuji známé* a *Kontaktuji autora dokumentu*. Detailní hodnocení této otázky uvádí následující tabulka.

Možnosti	četnost	1	2	3	4	Součet pořadí	Průměr pořadí
Využiji služby SVI – dodávání dokumentů	32	21	1	6	0	41	1,46
Kontaktuji knihovnu, která dokument vlastní	10	5	4	1	0	16	1,6
Kontaktuji autora	20	3	11	2	0	31	1,94
Kontaktuji známé	22	8	4	5	0	31	1,82
Koupím ho	2	0	0	1	1	7	3,5
Jiný způsob	6	4	2	0	0	8	1,33

Tabulka 23 Vyhodnocení otázky 5.13. Shánění článků. „Jak dál postupujete, jestliže nenajdete dokument, který potřebujete ke své práci, na svém počítači nebo v rámci fyzického fondu SVI?“

Četnostní hledisko ovšem nevypovídá o postupu při shánění článku. Respondenti označovali ve svých postupech maximálně 4 možnosti. Z toho 10 dotázaných výhradně používá službu *Dodávání dokumentů SVI*, 3 respondenti získávají článek pouze tím, že *Kontaktují knihovnu, která dokument vlastní*, stejný počet *Kontaktuje známé*, 2 respondenti výhradně používají *Jiný způsob* a 1 *Kontaktuje autora dokumentu*. Zhruba polovina dotázaných využívá kombinaci postupů pro získání nedostupného článku.

Kombinace postupu pro získání článku mohou být rozdílné. Je možné zmínit dva postupy, po odečtení výhradní uživanosti některých možností, a to dle četnosti odpovědí v pořadí postupu a nejpravděpodobnější logickou variantu s ohledem na četnost pořadí.

Postup dle četnosti odpovědí v pořadí:		Nejpravděpodobnější logická varianta:	
1	Dodávání dokumentů – SVI	1	Kontaktuji známé / Jiný způsob
2	Kontaktuji autora	2	Kontaktuji autora dokumentu
3	Kontaktuji známé	3	Dodávání dokumentů – SVI
4	Koupím ho	4	Koupím ho

Tabulka 24 Vyhodnocení otázky 5.13. Pravděpodobné postupy pro získávání nedostupného článku.

Jiné způsoby obstarávání článků byly uvedeny u šesti respondentů. Jedná se o zdroje s volným přístupem ke článkům, o jejichž legálnosti lze v některých případech polemizovat, např. *Library genesis*¹² a *Scihub*¹³. Dále bylo uvedeno využití vzdáleného přístupu do knihoven z předchozích stáží a ve dvou případech změna výběru primárního textu s obdobným obsahem, který je dostupný v plném textu.

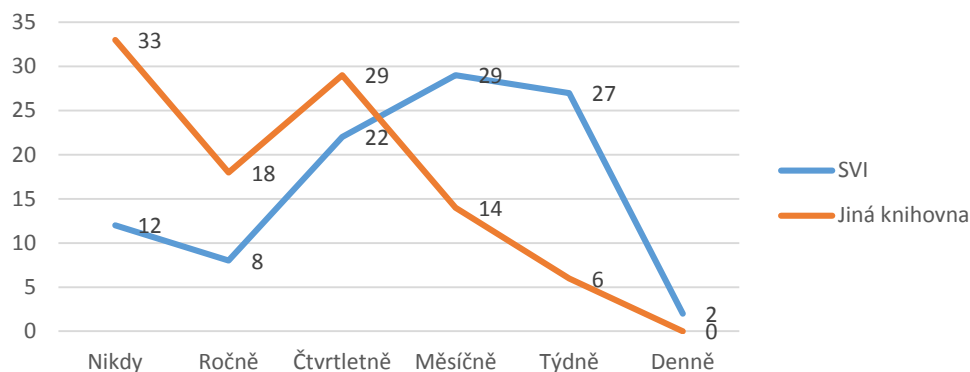
K frekvenci fyzické návštěvnosti knihoven se respondenti vyjádřili v otázce 5.14. Zde uvedli, že SVI ÚOCHB je navštěvováno více jak polovinou uživatelů týdně až měsíčně, 22 % respondentů uvedlo, že SVI navštěvuje čtvrtletně, 8 % ročně a 12 % ji nikdy fyzicky nenavštívilo.

¹² Library genesis [online databáze]. Russia, Meta library, 2010. Dostupný z: <http://libgen.org/>

¹³ Sciencehub : leaping the information highway [online databáze]. Milford : Sciencehub, c2012. [cit. 2014-10-17]. Dostupný z: <http://scihub.org/>

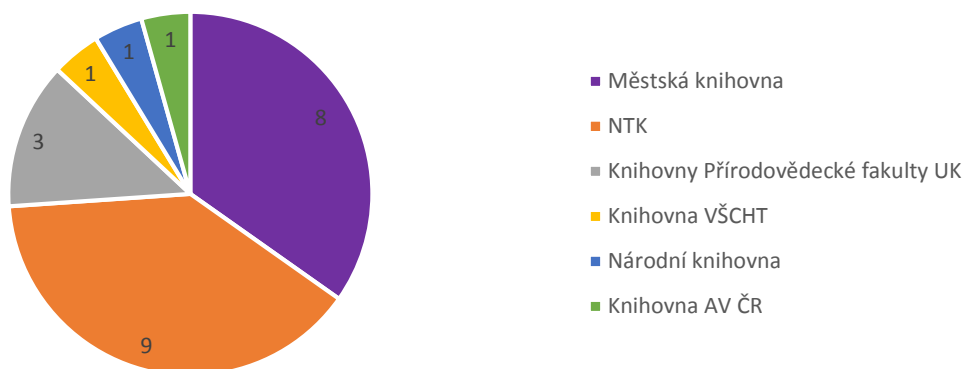
Jiné knihovny, z nichž nejčastěji uvedená odborná knihovna byla NTK, jsou navštěvovány 61 % respondentů ve frekvenci měsíc až rok. 6 % dotázaných uvedlo, že navštěvuje jinou knihovnu než SVI týdně, a naopak 33 % nenavštěvuje jinou knihovnu vůbec.

Z hlediska četnosti – 6 respondentů nenavštěvuje fyzicky žádnou knihovnu.

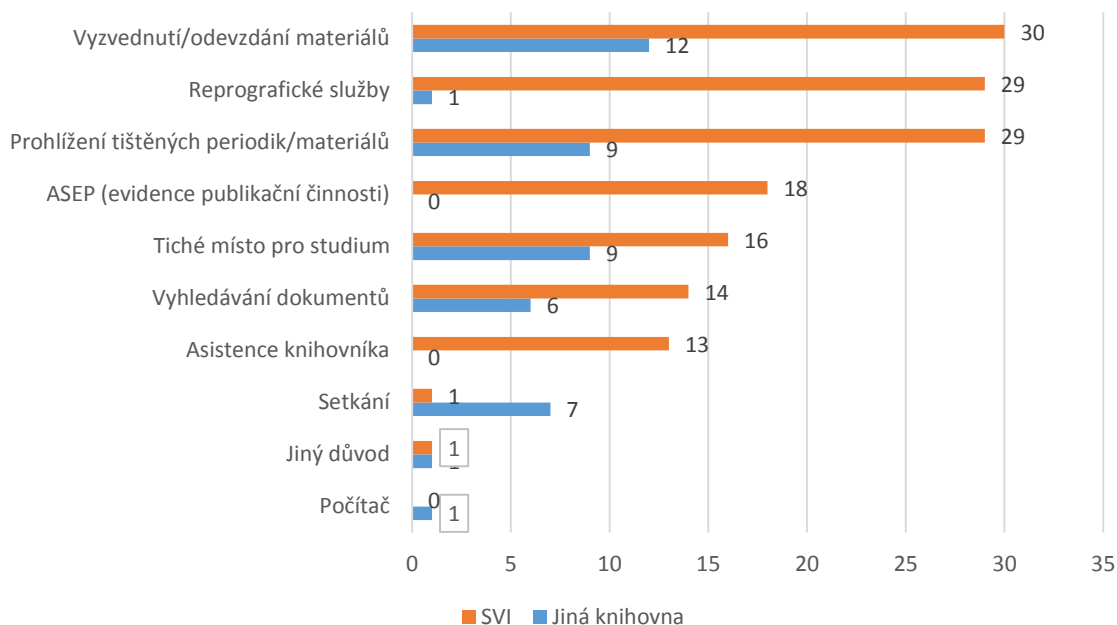
Graf 9 Vyhodnocení otázky 5.14. Fyzická návštěvnost SVI a jiných knihoven. „Jak často navštěvujete fyzicky SVI nebo jinou knihovnu?“ Výsledky uvedeny v %.

Jiné knihovny, které respondenti uvedli, že navštěvují, jsou nejčastěji NTK a Městská knihovna. Ani u jedné z uvedených institucí nelze chápat tento jev jako konkurenci, vzhledem k integraci knihoven NTK a SVI ÚOCHB, a důvody pro návštěvu městské knihovny jsou pravděpodobně volnočasové aktivity respondentů; služby Městské knihovny nepokrývají pracovní informační potřeby respondentů. Další uvedené: knihovny Přírodovědecké fakulty UK, knihovna VŠCHT, NK a KNAVu jsou uvedeny v nižších četnostech a z hlediska jejich zřizovatelských listin mají přímou návaznost na studium respondentů.

Graf 10 Vyhodnocení podotázky 5.14. Příklady jiných navštěvovaných knihoven. Uvedeno v četnostech výskytu.

Využíváním knihovnických služeb se zabývala otázka 5.15. I když by tuto otázku mohla zodpovědět statistika služeb, data o jiných knihovnách a o neměřených službách by zde chyběla, také by bylo třeba mnohá data ověřit. Tato otázka měla odpovědět na to, proč vědci navštěvují knihovny fyzicky. Autorka spoléhala na to, že respondenti uvedou služby, které opravdu využívají pravidelně a ne jen příležitostně. Tudíž služby, na které by se SVI mělo zaměřit, zachovat je a případně rozvíjet či podpořit.

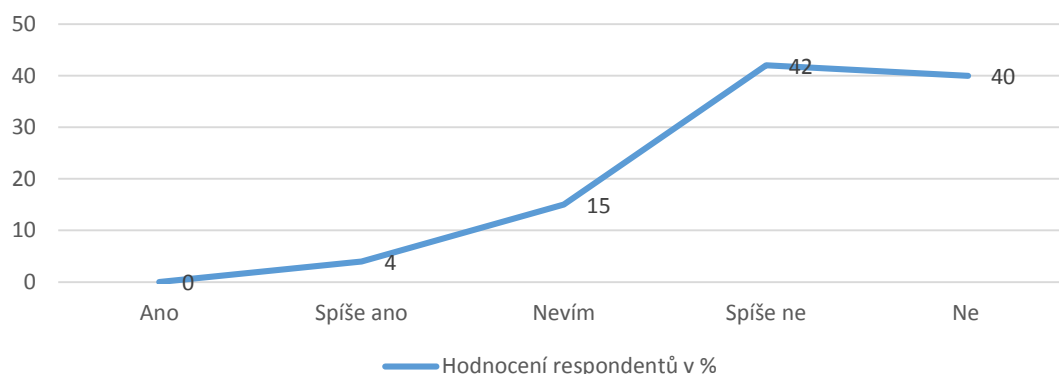
Graf 11 Vyhodnocení otázky 5.15. Důvody k fyzickým návštěvám knihoven. „Jaký byl účel vaší návštěvy v knihovně ÚOCHB nebo jiné knihovně?“ Data jsou uvedena v četnostech odpovědí.

Nejčtenější důvody, proč respondenti fyzicky navštěvují SVI, jsou *Vyzvednutí/odevzdání materiálů* (výpůjčky, deponované knihy a dodávání dokumentů), *Reprografické služby* a *Prohlížení tištěných periodik/materiálů* (mají shodnou četnost). Detailní vyhodnocení v grafu 11. Pouze ve dvou případech četnosti důvodů pro fyzickou návštěvu *Jiných knihoven* převyšují SVI, a to v kategoriích *Setkání* a *Počítač*. Prostory SVI byly v posledních pěti letech byly dost omezené z důvodu rekonstrukce celého areálu ÚOCHB, tudíž studium a setkání uživatelů zde mohlo být poněkud nepohodlné. Četnost *Počítače* jako důvodu pro fyzickou návštěvu knihovny je velice nízká, respondenti využívají přístupu k zařízení na jiných místech než v SVI a toto převýšení nelze chápat jako směrodatné. Jiné důvody pro fyzickou návštěvu knihovny byly uvedeny u dvou respondentů a oba se týkaly doplňujících akcí pořádaných knihovnou.

Důvodem pro zařazení otázky 5.16 „Zadali byste vytvoření rešerše k vašemu výzkumu/práci knihovně nebo jiné informační instituci?“, zvláště mimo ostatní služby SVI, byla odpověď na otázku, proč nejsou věcné rešerše v SVI využívány. Autorské rešerše poskytuje SVI uživatelům v rámci služeb ASEP.

Jak vysvětlil V. Kašička v rozhovoru s autorkou práce, vytváření rešerší v takto specifické oblasti je pro nevědecké pracovníky skoro nemožné. Osoba pracující na specifickém výzkumu ve vrcholné vědecké instituci sama nejlépe ví, jaké má použít informační zdroje, předmětová nebo klíčová slova, případně i chemické vzorce a během procesu rešerše tyto selekční údaje upravuje a vyhledané dokumenty vybírá, aby výsledek byl co nepřesnější a aby neobsahoval nerelevantní dokumenty. Kdyby tuto práci dělal za vědce někdo jiný, kdo nemá totožné znalosti,

obsahoval by výsledek rešerše mnoho nadbytečných dokumentů, které by pak samotný vědec musel sám selektovat. Toto je pravděpodobně důvod, proč respondenti otázku většinově hodnotili v neprospěch využívání služby. Na otázku odpovědělo 48 dotázaných.

Graf 12 Vyhodnocení otázky 5.16. Rešerše. „Zadali byste vytvoření rešerše k vašemu výzkumu/práci knihovně nebo jiné informační instituci?“ v %.

6. Studijní návyky (otázky 6.17–6.19)

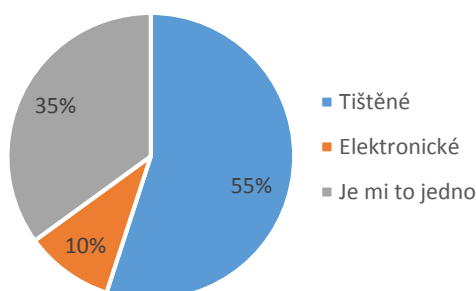
Oblast studijních návyků měla odhalit, kolik průměrně hodin v běžném týdnu stráví respondenti četbou literatury, která jim slouží k jejich práci, jaké preferují formy dokumentu a kde nejčastěji čtou.

Z následující tabulky je možné usoudit, že většina respondentů stráví průměrně v běžném týdnu četbou 1–5 hodin. Druhá polovina respondentů čte průměrně 5–20 hodin. Respondenti průměrně stráví četbou 7,5 hodiny týdně. Tuto otázku nezodpověděli 4 dotázaní.

	Četnost	Četnost v %
1–5	23	51
6–10	12	27
11–15	5	11
16–20	5	11

Tabulka 25 Vyhodnocení otázky 6.17. Doba četby odborné literatury. „Kolik hodin, v běžném týdnu, trávíte čtením odborné literatury? Prosím odhadněte.“ Odpovědi byly kódovány do uvedených intervalů.

Respondenti v otázce 6.18 vyjádřili svoje preference pro čtení tištěných materiálů než elektronických celými 55 %. Třetina dotázaných ale odpověděla, že nepreferují žádnou formu a čtou se jim pohodlně formy obě. Pouze 10 % upřednostnilo pouze elektronické formy dokumentů.

Graf 13 Vyhodnocení otázky 6.18. Preference četby zdrojů. „Preferujete čtení elektronických nebo tištěných zdrojů?“

Místa, kde respondenti nejčastěji čtou, zaznamenala otázka 5.19. Otázku zodpověděli všichni dotázaní a 98 % z nich vyjádřilo, že nejčastěji čtou *v práci*, shodně se na dalším místě objevily možnosti *doma* a *na cestě do práce*. Na třetím místě *četba v knihovně* a na čtvrtém *jiné místo*, které bylo uvedeno pouze jednou a byla to varianta *kavárna*.

	Četnost	Součet pořadí	Četnost v %	Preference (Součet pořadí/četnost)
V práci	48	61	98 %	1
Doma	35	74	71 %	2
Na cestě do práce	29	68	59 %	2
V knihovně	7	21	14 %	3
Jiné místo	1	4	2 %	4

Tabulka 26 Vyhodnocení otázky 6.19. Místo četby odborné literatury. „Kde čtete odbornou literaturu?“

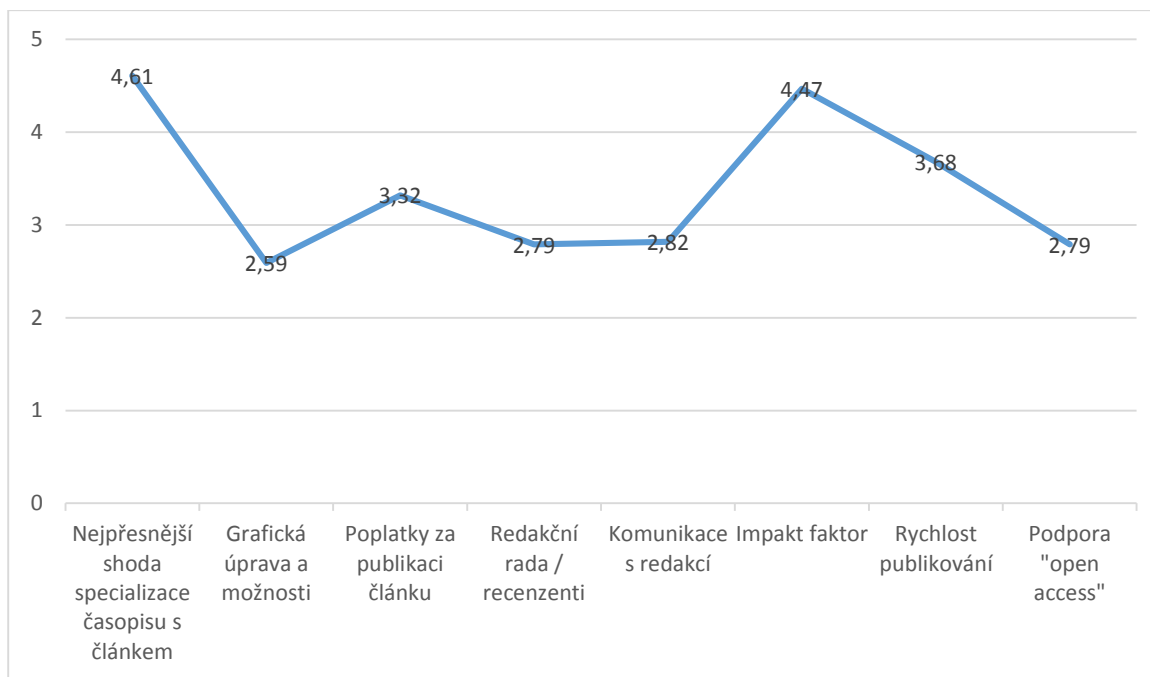
7. Oblast publikační činnosti (7.20–7.21)

Na poli publikační činnosti bylo nejdříve třeba ověřit, zda respondenti mají dostatečné zkušenosti pro zodpovězení otázky 7.21. Toto ověření bylo v podobě otázky 7.20 „Kolik článků jste do této doby publikoval/a?“. Na otázku odpovědělo 48 respondentů, z nichž 4 uvedli, že do této doby nepublikovali žádný článek. Průměrně každý respondent publikoval 41 článků. Detailní vyhodnocení z následující tabulky vypovídá o tom, že více jak polovina dotázaných publikovala 1–30 článků. Respondenti, kteří na tuto otázku neodpověděli nebo do této doby nepublikovali žádný článek, neodpovídali na otázku 7.21.

Množství publikovaných článků	Četnost	Četnost v %
0	4	8
1–10	19	40
11–30	10	21
31–50	8	17
51–100	2	4
101–200	3	6
201–500	2	4

Tabulka 27 Vyhodnocení otázky 7.20. Množství publikovaných článků respondentů. „Kolik článků jste do této doby publikoval/a?“

V otázce 7.21 respondenti vyjadřovali svůj názor na to, co ovlivňuje výběr časopisu, kde publikují svůj článek. Jednotlivé kategorie mohly být doplněny vlastní variantou odpovědi, ale nebylo toho využito. Respondenti označovali jednotlivé kategorie hodnotami mezi významností – nevýznamností, kde mohli vybrat na škále 1–5 (1 nevýznamný – 5 významný) tu hodnotu, která nejlépe vystihuje jejich názor. Číselné označení nebylo použito u dotazníků, ale pouze v analýze odpovědí.

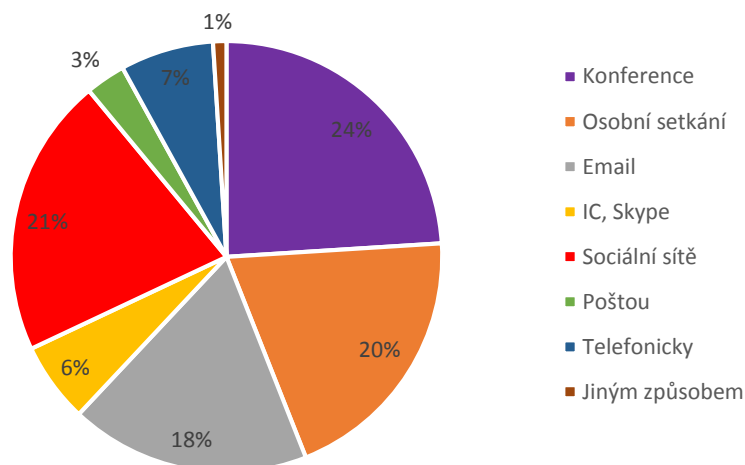
Graf 14 Vyhodnocení otázky 7.21. Publikační zvyklosti. „Co určuje výběr časopisu, kde publikujete své články?“
Uvedené výsledné hodnoty tvoří aritmetický průměr všech odpovědí pro danou kategorii.

Graf 14, který popisuje výsledky otázky 7.21, znázorňuje křivku, která se může pohybovat v intervalu (0;5), kde 1 znamená nevýznamný a 5 významný. Výsledné hodnoty, uvedené v aritmetickém průměru, znázorňují hodnocení respondentů pro danou kategorii. Pro výběr časopisu, kde respondenti publikují svůj článek, jsou významné především *Nejpresnější shoda odborné specializace časopisu s článkem* a *impakt faktor*. Dalšími významnými body pro publikování jsou *Rychlost publikování* a *Poplatky za publikování článku*. Pod středovou úrovní v hodnotě důležitosti respondenti uvádí *Komunikaci s redakcí*, *Redakční radu a recenzenty* a *Podporu open access*. *Grafická úprava a možnosti* získala nejmenší průměrnou hodnotu, tudíž je pro respondenty nejméně významným orientačním bodem pro publikaci článku v daném časopise, ale i tak dosáhla hodnoty 2,59. Tudíž po zaokrouhlení na celé číslo by kategorie měla hodnotu 3.

8. Komunikace vědeckých informací (8.22–8.24)

Komunikace vědeckých informací neformální cestou, tedy nepublikovaná, hraje důležitou úlohu pro udržování si přehledu o současném vývoji na poli vědy. Jedná se o navazování mezilidských kontaktů, které může rozvíjet potencionální spolupráci.

Na otázku odpověděli všichni respondenti, ale pouze 30 z nich označilo priority komunikačních kanálů. Respondenti měli označit kanály, kterými nejčastěji komunikují, a přidělit jim hodnoty, které vystihují frekvenci jejich používání. Tyto hodnoty v podobě číslic (1–8, kdy 1 označovalo kanál s nejvyšší prioritou) použili respondenti podle zvyklostí, všichni nepoužívají každou komunikační cestu.

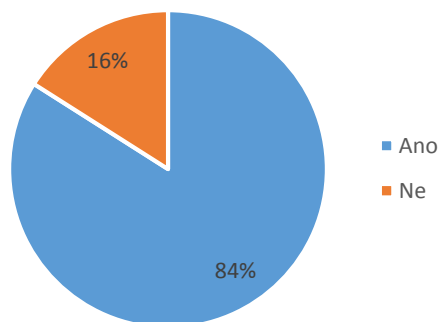
Graf 15 Vyhodnocení otázky 8.22. Komunikační kanály. „Jakým způsobem nejčastěji diskutujete/komunikujete/informujete o své práci mimo pracoviště?“ Hodnoty jsou uvedeny v %.

	Četnost	Součet pořadí	Součet pořadí/četnost	Preference komunikačních kanálů
Konference	44	72	1,64	1
Email	28	50	1,79	2
Osobní setkání	32	79	2,47	3
ICQ, Skype	10	28	2,8	4
Telefonicky	13	52	4	5
Sociální sítě	32	139	4,34	6
Poštou	4	23	5,75	7
Jiným způsobem	2	13	6,5	8

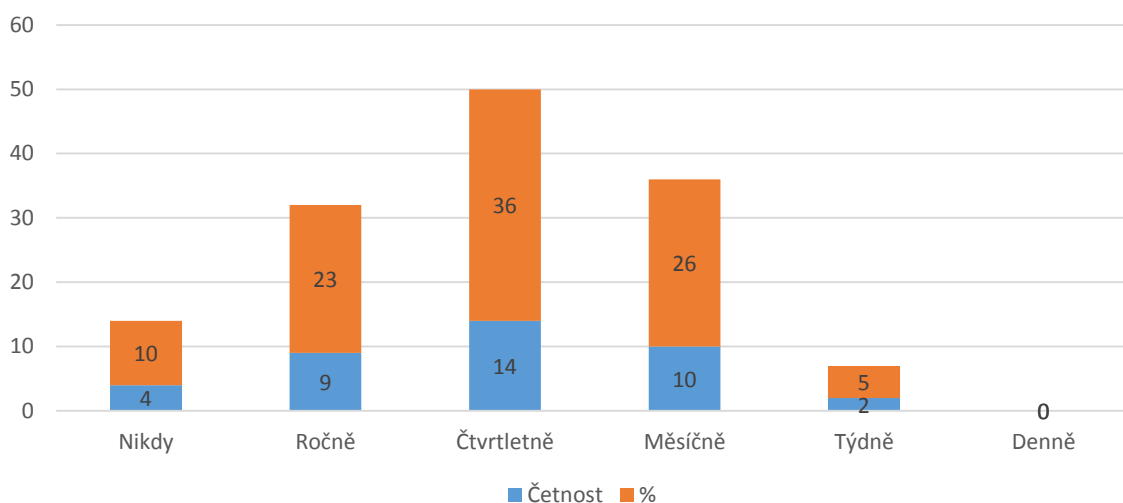
Tabulka 28 Vyhodnocení otázky 8.22. Preference komunikačních kanálů.

Z výše uvedené tabulky a grafu je zřejmé, že na prvních místech komunikačních kanálů vzhledem k četnosti se umístily *Konference*, *Sociální sítě* a *Osobní setkání*. Ovšem dle hodnocení priority kanálů je pořadí odlišné. Sociální sítě jsou uvedeny až na šestém místě. První tři komunikační kanály, s ohledem na preference respondentů, tedy jsou *Konference*, *Email* a *Osobní setkání*. Jiné způsoby komunikace byly uvedeny 2x a konkrétní způsob byl jmenován pouze jednou – telekonference.

Otázky 8.23 a 8.24 zjišťovaly využívání vědeckých sociálních sítí jako způsobu neformální komunikace. Na otázku 8.23 „Máte založený profil na vědeckých nebo profesních sociálních sítích?“ odpověděli všichni respondenti. Zde většina dotázaných vyjádřila, že má založený profil. Otázka 8.24, zabývající se frekvencí aktualizace profilu, nebyla zodpovězena dvěma respondenty, kteří uvedli, že profil mají.

Graf 16 Vyhodnocení otázky 8.23. Vědecké a profesní sociální sítě. „Máte založený profil na vědeckých nebo profesních sociálních sítích?“

Graf 17 Vyhodnocení otázky 8.24 Frekvence aktualizací profilů. „Jak často svůj nejužívanější profil aktualizujete?“ Hodnoty jsou uvedeny v četnostech i v %.

Z uvedených dat v grafu 17 je zřejmé, že většina respondentů, kteří mají profil na vědeckých nebo sociálních sítích, aktualizuje statut čtvrtletně. Je možné soudit, že jsou sociální sítě jako moderní komunikační technologie jsou používány spíše jako prezentace vědeckých pracovníků než jako komunikační kanál.

3.3.2.11 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Teoretický předpoklad pro dotazníkové šetření byl potvrzen. Od zavedení ICT došlo ke změně informačního chování uživatelů SVI a k jejich orientaci na využívání informačních služeb především přes internet, o čemž svědčí výše zmíněné statistiky v kapitole 3.3.1, ale také samotné vyjádření respondentů v dotazníku. Změny jsou zřetelné zejména v oblasti *Výběru informačních zdrojů* – frekvence užití primárních informačních zdrojů, vyhledávacích nástrojů, dále v oblasti *Správy sbírky článků/materiálů* atd.

Vyhodnocení pracovních hypotéz

Výběr informačních zdrojů

Hypotéza pro oblast informačních zdrojů byla potvrzena. Informační zdroje, které poskytuje SVI, jsou hodnoceny kladně a celých 90 % respondentů jejich dostupnou šíří posuzuje jako výbornou až chvalitebnou. Individuální vyjádření k chybějícím zdrojům, která byla uvedena v devíti případech, byla předána vedení SVI k předložení Radě SVI, aby posoudila jejich případnou akvizici.

Z hlediska primárních zdrojů informací a jejich frekvence jejich užívání je z analýzy dat jasné patrné, že prioritou v denním a týdenním užívání jsou webové stránky, online databáze a časopisy. Osobní komunikace jako jeden z primárních zdrojů informací je nejčastěji využívána denně až měsíčně, ale ne majoritou respondentů. Knihy jsou většinou respondentů užívány týdně až čtvrtletně a sborníky měsíčně až ročně. Preprinty/separáty měly mezi respondenty ve frekvenčních hodnotách největší rozptyl, a tudíž se jejich užívání nedá zařadit do nějaké převládající periody.

Nejužívanější zdroje pro vyhledávání primárních informací, u kterých respondenti uvedli denní až týdenní frekvenci, jsou oborové bibliografické citační databáze, z nichž nejčastěji jmenovaná byla Web of Science. U této databáze respondenti uvedli nejvyšší a také nejfrekventovanější četnost. S poměrným odstupem je následována kombinovanou oborovou znalostní a bibliografickou databází SciFinder a znalostní databází Reaxys, oba zdroje jsou dostupné z předplatného SVI. Internetový vyhledávač Google scholar, jehož jedna z funkcí je i přehled a prolínání dokumentem citovaných zdrojů, dosáhl podobných výsledků jako výše uvedené dva zdroje, je volně dostupný a web SVI na něj odkazuje.

Práce s ICT

V této oblasti byl předpoklad potvrzen částečně. Současní vědci jsou schopni využívat ICT na vysoké úrovni, i přesto mají příležitostně problémy. Otázka dotazníku se snažila získat sebereflexi respondentů, kde 71 % uvedlo, že v oblasti databází, katalogů, citačních softwarů nebo jiných informačních programů problémy většinou nemá. Fakt, že svou schopnost práce s ICT nejčastěji označili číslem 2, tedy jako chvalitebnou, potvrzuje i zájem 72 % respondentů o manuály, prezentace a videa vystavená na webu SVI nebo v podobě přednášek jak pracovat s konkrétním softwarem, databází nebo programem apod.

Přehled o současném vývoji vědecké oblasti

V tomto případě byla domněnka vyvrácena. Informační služby v podobě Alertů, RSS nebo Current contents využívá polovina dotázaných. Druhá polovina respondentů pro udržení si přehledu o současném vývoji na poli vědy čte preferovaný okruh vycházejících časopisů.

Nejčastěji uvedené informační služby byly Alerty, RSS a CC obecně. Dále s podobným výsledkem jsou to tytéž služby u oborových bibliografických citačních databází a oborových bibliografických databází, z nichž žádná svou četností příliš nepřevyšuje ostatní.

Znalost a využívání služeb SVI

Pro tuto oblast byla hypotéza potvrzena. Využívání zdrojů a služeb SVI usnadňuje vědcům jejich práci. Je zde ovšem značný odklon od užívání klasických služeb ve prospěch služeb poskytovaných přes internet, jak dokazuje porovnání fyzické a internetové návštěvnosti SVI v kapitole 3.3.1. Tato data byla navíc ověřena i v dotazníku navíc v porovnání s návštěvností jiných knihoven. Vzhledem k současnému umístění SVI byly otázky položeny v minulém čase. Zde 79 % respondentů uvedlo, že navštěvují fyzicky SVI v časovém rozmezí týden až čtvrt roku. Fyzická návštěvnost jiných knihoven má stěžejní hodnoty v intervalu čtvrt roku až rok, toto hodnocení se týká nejen odborných knihoven (NTK, knihovny Přírodovědecké fakulty UK apod.), ale i knihoven městských, a to asi z jedné třetiny.

Důvody fyzických návštěv SVI jsou nejčastěji *Vyzvednutí/odevzdání materiálů*, *Reprografické služby*, *Prohlížení tištěných periodik/materiálů*. Dále se sestupnou četností i *ASEP (evidence publikační činnosti)*, *Tiché místo pro studium*, *Vyhledávání dokumentů* a *Asistence knihovníka*. Služby, které respondenti využívají v jiných knihovnách pouze jednou podstatně převyšují služby SVI, a to v hodnocení možnosti *Setkání*.

U služby *Vytváření rešerší* respondenti jasně vyjádřili svůj negativní postoj k této službě. V kapitole 3.3.2.10 (Analýza dat) uvádím odůvodnění tohoto postoje vedoucím vědeckým pracovníkem. Jedná se o velice specifickou tematiku, kde výsledky rešerše může věcně vyhodnotit pouze vědec sám. Výsledkem zadané rešerše informačnímu oddělení nebo instituci by pravděpodobně byl velice obsáhlý seznam dokumentů, který by pak vědec sám musel selektovat, tudíž by to pro něj nebylo časově ani obsahově výhodné.

Další službou, která byla dotazníkem detailněji zkoumána, byla služba *Dodávání dokumentů*. I když respondenti označili tuto službu jako nejčastěji využívanou pro získání nedostupných článků, využívají i další postupy, u nichž je zajímavé jejich pořadí. Z hlediska četnosti jednotlivých hodnot postupu jsou v pořadí: *Dodávání dokumentů SVI*, *Kontaktuji autora dokumentu*, *Kontaktuji známé*, *Koupím dokument*. Z hlediska pravděpodobnosti s logickou návazností by bylo pořadí následující: *Kontaktuji známé*, *Kontaktuji autora*, *Dodávání dokumentů SVI*, *Koupím dokument*. Službu dodávání dokumentů využívá výhradně 1/5 respondentů a 3/5 využívá kombinaci postupů. Je nutné podotknout, že možnost *Koupě dokumentu* byla vždy řazena jako poslední možnost, a to pouze u 2 respondentů.

V případě možnosti *Jiný způsob* byly nejčastěji jmenovány zdroje s volným přístupem ke článkům např. Library genesis a Scihub. Respondenti dále velice často postupují při získávání dokumentů osobním *kontaktováním známých* nebo přímo *autora* dokumentu. Jako poslední možnosti je využíváno vlastního *nákupu dokumentu*.

Studijní návyky

Hypotéza pro oblast studijních návyků byla vyvrácena. Průměrný čas strávený četbou odborné literatury byl 7,5 hodiny týdně, se stěžejní četnosti v intervalu 1–5 hodin.

V rozporu s výše uvedenou pracovní hypotézou je vyhodnocení otázky 6.18, kde stále respondenti stále uvádí, že při četbě preferují tištěné dokumenty, a to z 55 %. Dotázaných, kteří uvedli, že upřednostňují elektronické texty, bylo 10 % a 35 % vyjádřilo, že nepreferují žádný způsob čtení textů a čtou pohodlně obě verze.

Místo, kde respondenti nejčastěji čtou odbornou literaturu, je *V práci* (tedy v ÚOCHB), dále *Doma* a *Na cestě do práce*. Poslední místa obsadily možnosti *Knihovna* a *Jiné místo*, které bylo specifikováno pouze v jednom případě jako *Kavárna*.

Správa vlastní kolekce dokumentů

Předpoklad pro oblast správy vlastní kolekce dokumentů byl potvrzen. Dotazníkové šetření odhalilo detaily o vlastnostech těchto sbírek a nástrojích pro jejich správu. Celých 86 % dotázaných spravuje sbírku článků (materiálů) potřebnou pro jejich práci nebo výzkum. Tato sbírka je nejčastěji tvořena kombinací citací i plných textů. Poměr tištěných a elektronických verzí dokumentů je však různý, množství tištěných dokumentů je ve sbírkách respondentů nižší, nejčastěji 50–99, zatímco elektronických je 100–499. Skoro 1/5 dotázaných vede svou sbírku pouze v elektronické verzi.

Respondenti aktualizují svou sbírku nejčastěji v časovém rozmezí denně až měsíčně. Poznámky obsahuje většinou 1–30 % článků ve sbírkách dotázaných. Citační softwary používá 88 % respondentů, což znamená, že asi 12 % respondentů, kteří uvedli, že vlastní sbírku také v elektronické verzi, nepoužívá citační softwary vůbec. Nejčastěji jmenované softwary byly EndNote, Reference Manager a Mendeley.

Oblast publikační činnosti

Hypotéza v oblasti publikační činnosti byla potvrzena. Nejvýznamnější kritéria pro oblast výběru periodika k publikaci článku jsou *Nejpřesnější shoda odborné specializace časopisu s článkem* a *impakt faktor*. *Rychlost publikování* a *poplatky za publikaci článku* hrají roli při rozhodování spíše významnou. Úloha *Grafické úpravy*, *Redakční rady* a *recenzentů*, *Komunikace s redakcí* a *Podpora „open access“* je pouze orientační.

Komunikace informací

Domněnka na poli komunikace informací byla vyvrácena. Ač měly vědecké a profesní sociální sítě jednu z nejvyšších četností a 84 % respondentů potvrdilo, že zde má založený profil, jedná se o komunikační kanál, který většinou využívají měsíčně až čtvrtletně a je velice pravděpodobné, že v mnoha případech pouze k vlastní prezentaci.

Nejvíce preferované informační a komunikační kanály byly *Konference* a *Emailová komunikace*. Dále následovaly způsoby komunikace v podobě *Osobních setkání* a komunikace přes *ICQ/Skype*, které dosahovaly podobných průměrných hodnot. Navazovala komunikace přes *Telefon*, *Sociální sítě*, *Poštou* a *Jiným způsobem*, který byl jmenován pouze jednou, a jednalo se o *Telekonferenci*.

4 Závěr

Středisko vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. je servisním oddělením tohoto ústavu a zároveň veřejnou knihovnou dle Knihovnického zákona. Cíloví uživatelé jsou zaměstnanci ÚOCHB pracující ve výzkumu a vývoji. Jsou to vědečtí pracovníci, postdoktorandi, doktorandi, studenti, laboranti a odborní pracovníci. Jejich informační potřeby vychází ze zaměstnaneckého poměru na ÚOCHB.

Informační chování uživatelů SVI ÚOCHB je odvozeno z cyklu tvůrčí vědecké práce, kde pokrývá oblasti: výběr informačních zdrojů, chování zajišťující kontakt s vědeckým vývojem ve zkoumané oblasti, správa vlastní kolekce dokumentů, práce s informačními a komunikačními technologiemi, znalost a využívání služeb informačních institucí a poskytovatelů informací, studijní návyky, publikační činnost a komunikace informací ve vědecké obci. V takto specifikovaných kategoriích můžeme definovat informační chování většiny uživatelů následovně.

Výběr informačních zdrojů

Uživatelé SVI vyjádřili spokojenost s dostupným rozsahem a obsahem informačních zdrojů. Ojedinele jim chybí některé konkrétní časopisy nebo ročníky časopisů. Své připomínky mohou vždy sdělovat SVI, které je může prezentovat Radě SVI jako návrh k nákupu informačního zdroje.

Typy zdrojů, které používají uživatelé SVI denně až týdně, jsou webové stránky, online databáze a časopisy, a to především v elektronické formě, jak potvrzuje dotazník a statistiky SVI. Dalším často užívaným zdrojem informací je osobní komunikace, jejíž nejčtenější frekvence je v období denně až měsíčně.

Knihy a sborníky jsou užívány v porovnání s výše uvedenými typy dokumentů méně často, a to v případě knih týdně až čtvrtletně a sborníků měsíčně až ročně. Uživatelé SVI častěji využívají služby deponovaných knih na oddělení než výpůjček z fondu SVI. Je pro ně mnohem pohodlnější mít svou sbírku na pracovišti stále po ruce než si knihy opětovně půjčovat. V případě, že potřebují nějakou knihu, kterou nemají deponovanou, snaží se ji nejdříve vyhledat v online informačních zdrojích, zda jim není zpřístupněna v elektronické podobě, a až v případě neúspěchu využijí výpůjčky z fyzického fondu SVI nebo případně službu MVS. Jestliže ji shledají jako důležitý zdroj pro svou práci, v mnohých případech ji i zakoupí do své deponované knihovny.

Separáty nebo preprinty jako jeden ze zdrojů informací nelze přesně frekvenčně vymezit, polovina respondentů v dotazníkovém šetření je užívá denně až týdně a zhruba třetina je nepoužívá vůbec. Tento jev pravděpodobně souvisí se zvyklostmi komunikace ve vědecké obci,

v níž výměna separátů mezi autory hrála důležitou roli před zavedením ICT důležitou roli a nyní je tedy také poměrnou skupinou vědců využívána.

Uživatelé SVI preferují vytváření vlastních rešerší před využíváním této služby u jakýchkoli informačních institucí. K jejich tvorbě používají především oborové bibliografické citační databáze, nejčastěji Web of Science, ale také kombinaci oborové znalostní a bibliografické databáze SciFinder. Méně často, zhruba v týdenním horizontu, jsou využívány znalostní databáze, webové vyhledávače a bibliografické databáze.

Chování zajišťující kontakt s vědeckým vývojem ve zkoumané oblasti

Zhruba polovina uživatelů SVI využívá k udržení kontaktu s vědeckým vývojem ve zkoumané oblasti informační služby v podobě Alertů, RSS a časopisů Current contents. U druhé poloviny lze předpokládat, že tento kontakt udržují četbou aktuálních čísel časopisů.

Správa vlastní kolekce dokumentů

Správa vlastní kolekce článků a materiálů, kterou vědci využívají ke své práci, je v podstatě typickým rysem informačního chování uživatelů SVI. Tato sbírka je nejčastěji tvořena kombinací citací a plných textů a je částečně udržována v tištěné a elektronické formě, přičemž velikost elektronické sbírky značně převyšuje tištěnou sbírku v řádech o několik stovek dokumentů. Uživatelé SVI také velmi často vytváří k materiálům ve svých sbírkách poznámky, řádově má poznámky 5–20 % dokumentů každé sbírky. Sbírkami jsou nejčastěji aktualizovány v denním až měsíčním horizontu. Pro správu elektronické sbírky jsou nejčastěji používány citační softwary EndNote, Reference Manager a Mendeley.

Práce s informačními a komunikačními technologiemi

Úroveň schopnosti práce uživatelů SVI s ICT by měla být co možná na nejvyšší uživatelské úrovni, protože ICT podporují výzkum realizovaný na ÚOCHB. Vlastní sebereflexe uživatelů vypovídá o tom, že práce s počítačem jim většinou nedělá problémy. V dotazníku byl ovšem projeven zájem o služby typu manuálů, videí a prezentací vystavených na webových stránkách SVI nebo o přednášky v oblasti citačních softwarů, databází nebo podobných programů.

Znalost a využívání služeb informačních institucí a poskytovatelů informací

Zaměstnanci ÚOCHB pracující ve vědeckých a vědecko-servisních odděleních preferují při získávání informací potřebných pro svou činnost SVI. V širší, v jaké užívají služby SVI, je zřejmé, že jsou obeznámeni s rejstříkem služeb, které SVI poskytuje. V poskytování služeb preferují především ty, které jsou dostupné online. Vzhledem k tomu, že jsou téměř všechny služby SVI takto dostupné, nemusí uživatel navštěvovat SVI fyzicky vůbec, je-li to jeho preferovaný způsob.

Uživatelé SVI vyhledávají ke své práci zejména dokumenty seriálového typu, tato skutečnost je dána životním cyklem informací. Roční míra, s jakou uživatelé spotřebovávají služby SVI, se odvíjí od fáze výzkumu, ve které se nalézají, nebo od rozpočtu, který mají pro daný rok na informace (z hlediska nákupu dokumentů do deponovaných knihoven).

Nejčastější důvody, proč uživatelé navštěvovali SVI fyzicky, bylo vyzvednutí nebo odevzdání materiálů, reprografické služby a prohlížení tištěných periodik a materiálů. Tato data vycházejí z dotazníkového šetření a byla záměrně hodnocena v minulém čase, a to vzhledem ke změnám informačního chování uživatelů po přestěhování SVI do prozatímních prostor v NTK v březnu roku 2014. Další uvedené příčiny s poměrným četnostním odstupem byly: evidence publikační činnosti, tiché místo pro studium a vyhledávání dokumentů.

V situaci, kdy uživatelé shání článek, který jim není přístupný ze zdrojů SVI, zhruba 1/5 uživatelů využije výhradně služby SVI dodávání dokumentů, 1/5 pouze jiného preferovaného způsobu a 3/5 postupují kombinací různých množností, z nichž nejpravděpodobnější logický postup je: kontaktují známé, kontaktují autora, využijí služby SVI dodávání dokumentů, koupím jej nebo využiji jiný individuální způsob.

Studijní návyky

Uživatelé SVI stráví četbou odborné literatury potřebné ke své práci nebo výzkumu průměrně 7,5 hodiny týdně. Nejčastější místo, kde uživatelé čtou, je v práci, ale také v menší míře také doma a v dopravních prostředcích. O četbě mimo pracovní prostředí svědčí také poměrně vysoká čtenost webových stránek načtených přes vzdálený přístup ke zdrojům, které jsou poskytovány v areálu ÚOCHB.

Většina uživatelů při četbě stále preferuje tištěné verze dokumentů. Vzhledem k nízké statistice návštěvnosti a fyzickému půjčování dokumentů v porovnání se staženými články a knihami je možné soudit, že respondenti si vybrané materiály tisknou, k čemuž pravděpodobně nejčastěji využívají tiskárny a kopírky na odděleních, o čemž svědčí klesající statistiky reprografických služeb SVI. Četbu elektronických verzí dokumentu preferuje patrně 10 % uživatelů a 35 % nestrání žádné z verzí dokumentů, protože se jim čtou obě verze pohodlně.

Přechod k elektronickým zdrojům byl pravděpodobně pro uživatele SVI přelomový v letech 2010–2011, kdy byla podstatná část fyzického fondu převezena do depozitáře.

Oblast publikační činnosti

Pro tuto oblast informačního chování uživatelů SVI hraje patrně jednu z nejpodstatnějších úloh rozhodnutí v jakém periodiku článek publikovat. K velice podstatným kritériím, které odhalilo dotazníkové šetření, patří co nejpřesnější shoda odborné specializace časopisu

s článkem a impakt faktor časopisu. Dalšími sledovanými parametry jsou poplatky za publikování a rychlost publikování. Roli spíše orientační hrají další faktory: grafická úprava, redakční rada/recenzenti, komunikace s redakcí a podpora „open access“.

Tuto skutečnost je možné ověřit i z hlediska impakt faktoru časopisů, kde vědci v roce 2013 nejčastěji publikovali. Průměr této veličiny je 4,4.

Komunikace informací ve vědecké obci

Nejčastějšími kanály, kterými uživatelé SVI komunikují informace ve vědecké obci, jsou konference, emailová komunikace a komunikace formou osobního setkání. Vědecké a profesní sociální sítě má většina uživatelů, ale využívají je patrně především k osobní prezentaci než k pravidelné komunikaci.

Doporučení pro SVI

Z výše uvedené analýzy informačního chování uživatelů SVI v porovnání se službami, které toto oddělení poskytuje, je zřejmé, že servis téměř pokrývá potřeby svých uživatelů. Vystávají zde ovšem faktory, jež SVI nemůže ovlivnit a které brání plnohodnotnému využívání jeho služeb. Zda bude řešením úspěšná integrace SVI ÚOCHB do ChemTK, ukáže až čas. Dle mého názoru, čím dále bude SVI v jakékoli podobě umístěno od areálu ÚOCHB, tím méně bude fyzicky cílovými uživateli navštěvováno.

SVI by se nadále mělo zaměřovat na rozvoj služeb, které jsou poskytovány online, a následovat trendy ve vývoji ICT.

5 Seznam použité literatury

1. AKADEMICKÝ BULLETIN, 2014. Organická budova pro organickou chemii. *Akademický bulletin: oficiální časopis Akademie věd ČR* [online]. 7–8, [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: http://data.abicko.avcr.cz/sd/novinky/hlavni-stranka/news_1330.html
2. CASE, Donald Owen, 2008. *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. 2nd ed. Bingley (U.K.): Emerald. xvi, 423 s. Library and information science. ISBN 978-0-1236-9430-0.
3. ČESKO. MINISTERSTVO KULTURY, 2007–2010. Evidence a adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury a související informace. *Ministerstvo kultury* [online]. 2007–2010 [cit. 2014-08-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/literatura-a-knihovny/evidence-a-adresar-knihoven-evidovanych-ministerstvem-kultury-a-souvisejici-informace-443/>
4. ČESKO, 2001. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). *Sbírka zákonů Česká republika*. 2001, částka 98, s. 5683–5688. ISSN 1211-1244. Dostupný také z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2001&cz=257>
5. DISMAN, Miroslav, 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.
6. FRANC, Martin ... [et al.], 2013. *Dějiny ústavu organické chemie a biochemie AV ČR*. Praha: MÚA AV ČR pro ÚOCHB AV ČR. 291 s., xlvii s. obr. příl. ISBN 978-80-86241-49-4.
7. *GOOGLE MAPS*, c2014. Mountain view : Google. Dostupný z: www.google.cz/maps/
8. HAVLOVÁ, Jaroslava, 2003. Samoobslužný výpůjční systém. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000013462&local_base=KTD.
9. HEMMINGER, Bradley M., Dihui LU, K. T. L. VAUGHAN a Stephanie J. ADAMS, 2007. Information Seeking Behavior of Academic Scientists. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* [online]. 58(14), 2205–2225 [cit 2013-12-02]. DOI 10.1002/asi.20686. ISSN 1532-2882. Dostupný komerčně ze systému Ebsco:

- <http://ehis.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=73f081d7-e167-40b0-90f0-4aa40764409c%40sessionmgr4001&vid=2&hid=4205>
10. CHEMTK, [2013]. O nás: o ChemTK. *ChemTK: Integrovaná chemická knihovna NTK a VŠCHT Praha* [online]. [Praha], [2013] [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: <http://knihovna.vscht.cz/?q=content/o-n%C3%A1s>
  11. *JOURNAL CITATION REPORTS: ISI WEB OF KNOWLEDGE* [online databáze], c2014. New York: Thomson Reuters. aktualizace 2014-08-18, 06:01:58. [cit. 2014-08-22]. Dostupný komerčně z: <http://admin-apps.webofknowledge.com:2048/JCR/JCR?wsid=P1VWHYsSiLiZnFKuZS5&ssid=&SID=P1VWHYsSiLiZnFKuZS5>
  12. JONÁK, Zdeněk, 2003. Informační chování. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2014-07-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000463&local_base=KTD.
  13. KATUŠČÁK, Dušan, MATTHAEIDESOVÁ, Marta a NOVÁKOVÁ, Marta, 1998. *Informačná výchova: terminologický a výkladový slovník: odbor knižničná a informačná veda*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 375 s. Edícia terminologických a výkladových slovníkov, ISSN 1335-3403; Zv. 6. ISBN 80-08-02818-1.
  14. KOŽUCHOVÁ, Darina, 2014-06-16. *Integrace Národní technické knihovny s knihovnou ÚOCHB AV ČR* (interní prezentace NTK). [Praha].
  15. KNIHOVNA AKADEMIE VĚD ČR: ASEP REPOZITÁŘ AV ČR [online databáze], c1993–2014. Praha: Knihovna AV ČR. [cit. 2014-10-30]. Dostupný z: <http://www.library.sk/i2/i2.entry.cls?ictx=cav&language=2&op=esearch>
  16. *OSOBNÍ ROZHOVOR S MARIÍ KRAHULCOVOU*, 2014. Knihovnice ve Středisku vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i. nar. 1950?, Praha 1.9.2014.
  17. *OSOBNÍ ROZHOVOR S VÁCLAVEM KAŠIČKOU*, 2014. Vedoucím vědeckým pracovníkem Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i., nar. 1952, Praha 25.9.2014.
  18. PŘÍBRAMSKÁ, Ivana, 2010. Informační chování v prostředí vysokých škol (studie). *ČLOVĚK: Časopis pro humanitní a společenské vědy* [online]. č. 18. (15. 4. 2010). [cit. 2014-07-27]. ISSN 1801-8785. Dostupné z: <http://clovek.ff.cuni.cz/view.php?cisloclanku=2010041501>.

19. SEJKOTOVÁ, Markéta, 2014. V profesionální fabrice je dobře nejen knihám. *NTK: Národní technická knihovna: National library of technology* [online]. Praha, 2006–2014 [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: <http://www.techlib.cz/cs/83059-v-profesionalni-fabrice-je-dobre-nejen-kniham>
20. SMETANA, Miroslav, 1965. *Jak se dělá věda*. Praha, Orbis. 271 s.
21. SURYNEK, Alois, KOMÁRKOVÁ, Růžena, KAŠPAROVÁ, Eva, 2001. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press. ISBN 80-7261-038-4.
22. ŠILHÁNEK, Jaroslav. 2002. *Chemická informatika*. Praha: VŠCHT. 355 s. ISBN 80-7080-465-3.
23. ŠKRNA, Jindřich, 2002. Interaktivní vyhledávání informací. *Národní knihovna* [online]. roč. 13, č. 1, s. 7–19. [cit. 2014-07-27]. ISSN 1214-0678. Dostupný z: <http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0201/0201007.html>.
24. ŠVEJDA, Jan, 2003–. Informační požadavek. *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003– [cit. 2014-07-04]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/S6K9377BTCMVDTQ8S39NCU4P1IIXC7LGEQXADR9CUC7CJUX9H4-27889?func=full-set-set&set_number=076101&set_entry=000007&format=999#tail
25. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, 2003. *50 let Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR*. Praha: Ústav organické chemie a biochemie AV ČR. 47 s.
26. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, v.v.i., [201-?]. *ÚOCHB AV ČR: Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.* [online]. 2014-07-17 [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.uochb.cz/web/structure/31.html?lang=cz>
27. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, v.v.i. Personální oddělení, 2014a. *Měsíční hlášení 1406* [online]. Interní dokument personálního oddělení. Praha, 2014-07-01, 2 s. [cit. 2014-07-30]. Dostupné pouze zaměstnancům z: https://www.uochb.cas.cz/Internal/Mesicni_hlaseni/2014/Mesicni_hlaseni1406.pdf
28. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, v.v.i. Personální oddělení, 2014b. *Organizační struktura ÚOCHB 2014* [online]. Interní dokument

- personálního oddělení. Praha, 2014-04-01, 24 s. [cit. 2014-07-30]. Dostupné pouze zaměstnancům z: <https://www.uochb.cas.cz/Internal/Ostruktura201403.pdf>
29. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, [2012]. *Knihovní řád* [online]. Praha. 22 s. [cit. 2014-07-30]. Dostupný z: http://library.uochb.cas.cz/dokum/knihovni_rad.pdf
30. ÚSTAV ORGANICKÉ CHEMIE A BIOCHEMIE AV ČR, v.v.i. Středisko vědeckých informací, 2014. *Výroční zpráva Střediska vědeckých informací ÚOCHB AV ČR, v.v.i. za rok 2013*. Praha. 12 s., 15 příloh.
31. WIENER, Norbert, 1963. *Kybernetika a společnost*. Praha: Academia, 1963. 220 s.
32. WILSON, Tom D., 1999. Models in information behaviour research. *Journal of Documentation* [online]. roč. 55, č. 3, s. 249–270. [cit. 2014-07-27]. ISSN 0022-0418. Dostupné z: <http://informationr.net/tdw/publ/papers/1999JDoc.html>.
33. WILSON, Tom D., 2000. Human information behavior. *Informing science (Special Issue on Information Science Research)* [online]. roč. 3, č. 2, s. 49–55. [cit. 2014-07-27]. ISSN 1521-4672. Dostupný z: <http://www.inform.nu/Articles/Vol3/v3n2p49-56.pdf>
34. ZÁLUSKÁ, Michaela, 2011. *Marketingový plán pro Středisko vědeckých informací Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v.v.i.* Praha. Absolventská práce (Dis.). Vyšší odborná škola informačních služeb. 103 s. Absolventská práce.

6 Seznam grafů, obrázků a tabulek

Seznam grafů

Graf 1 Pracovní zařazení respondentů v %	33
Graf 2 Věkové rozložení respondentů	34
Graf 3 Nejčastěji uváděné informační vyhledávací nástroje.....	35
Graf 4 Vyhodnocení otázky 1.3. Informační zdroje.....	36
Graf 5 Vyhodnocení otázky 2.4. Informační služby	38
Graf 6 Vyhodnocení otázky 3.10. Citační softwary.....	39
Graf 7 Vyhodnocení otázky 4.11. Práce s ICT.	40
Graf 8 Vyhodnocení otázky 4.12. Služby šíření informační gramotnosti.	40
Graf 9 Vyhodnocení otázky 5.14. Fyzická návštěvnost SVI a jiných knihoven.	42
Graf 10 Vyhodnocení podotázky 5.14. Příklady jiných navštěvovaných knihoven.	42
Graf 11 Vyhodnocení otázky 5.15. Důvody k fyzickým návštěvám knihoven.....	43
Graf 12 Vyhodnocení otázky 5.16. Rešerše.....	44
Graf 13 Vyhodnocení otázky 6.18. Preference četby zdrojů.	44
Graf 14 Vyhodnocení otázky 7.21. Publikační zvyklosti.....	46
Graf 15 Vyhodnocení otázky 8.22. Komunikační kanály.	47
Graf 16 Vyhodnocení otázky 8.23. Vědecké a profesní sociální sítě.....	48
Graf 17 Vyhodnocení otázky 8.24 Frekvence aktualizací profilů.....	48

Seznam obrázků

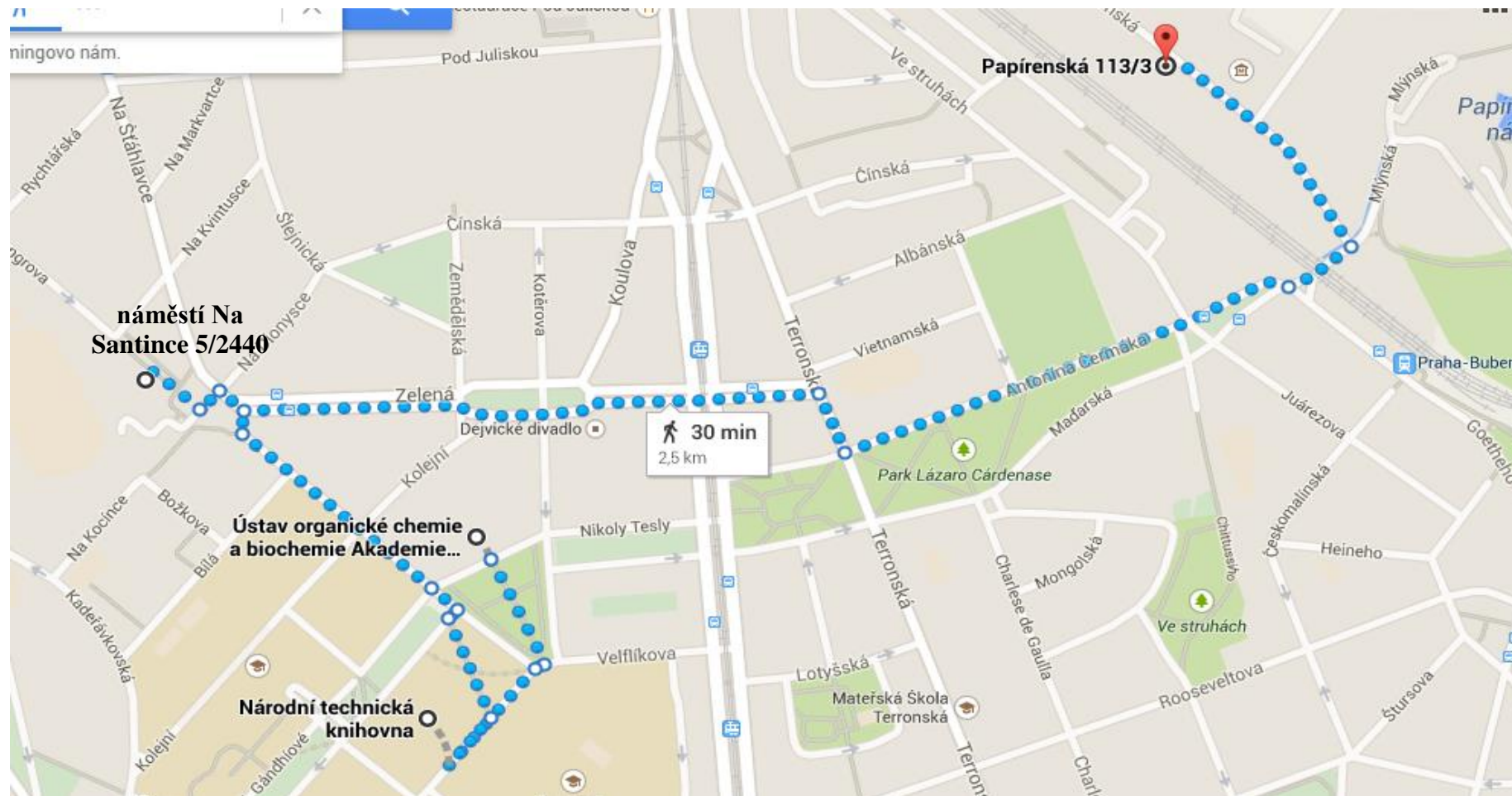
Obr. 1 Wilsonův vnořený model – od informačního chování k chování při informačním vyhledávání	9
Obr. 2 Wilsonův model informačního chování (1981, verze 1).....	10
Obr. 3 Wilsonův model chování při informačním hledání (1981, verze 2).	11
Obr. 4 Schématická ilustrace cyklu tvůrčí práce.....	13

Seznam tabulek

Tabulka 1 Organizační struktura vědeckých a vědecko-servisních oddělení.....	17
Tabulka 2 Struktura fondu SVI ÚOCHB 1.	19
Tabulka 3 Struktura fondu SVI ÚOCHB 2.	19
Tabulka 4 Statistika stažených článků z plnotextových databází.....	25
Tabulka 5 Statistika vyhledávání v oborových abstraktních databázích.	26
Tabulka 6 Deset nejčtenějších časopisů v ÚOCHB v roce 2013	26
Tabulka 7 Statistika množství stažených článků a kopií článků z tištěného fondu SVI	27
Tabulka 8 Statistika využitosti tištěných a elektronických textů knih v roce 2013.....	27
Tabulka 9 Statistika počtu návštěv na webu SVI.....	28
Tabulka 10 Statistika využitosti vzdáleného přístupu na web SVI v letech 2012–2013	28
Tabulka 11 Statistika využívání MVS a MMVS uživateli SVI ÚOCHB v letech 2008–2013	28
Tabulka 12 Statistika využívání služby eDDO v letech 2011–2013.....	29
Tabulka 13 Statistika kopírovacích služeb SVI	29
Tabulka 14 Statistika dalších reprografických služeb SVI za rok 2013.....	29
Tabulka 15 Statistika evidence publikační činnosti vědeckých pracovníků ÚOCHB	29

Tabulka 16 Časopisy, kde vědci z ÚOCHB nejčastěji publikují své články.....	30
Tabulka 17 Vyhodnocení otázky 1.1. Používání typů dokumentů.....	34
Tabulka 18 Vyhodnocení otázky 1.2. Vyhledávací nástroje.....	36
Tabulka 19 Vyhodnocení otázky 2.4. Informační služby.	38
Tabulka 20 Vyhodnocení otázky 3.7. Rozsah sbírky článků.	39
Tabulka 21 Vyhodnocení otázky 3.8. Aktualizace sbírky článků.	39
Tabulka 22 Vyhodnocení otázky 3.9. Poznámky ve sbírce článků.	39
Tabulka 23 Vyhodnocení otázky 5.13. Shánění článků.	41
Tabulka 24 Vyhodnocení otázky 5.13. Pravděpodobné postupy pro získávání nedostupného článku.	41
Tabulka 25 Vyhodnocení otázky 6.17. Doba četby odborné literatury.....	44
Tabulka 26 Vyhodnocení otázky 6.19. Místo četby odborné literatury..	45
Tabulka 27 Vyhodnocení otázky 7.20. Množství publikovaných článků respondentů.	45
Tabulka 28 Vyhodnocení otázky 8.22. Preference komunikačních kanálů.	47

7 Příloha č. 1

Mapa pracovišť SVI ÚOCHB (Google Maps, 2014)

8 Příloha č. 2

Dotazníkové šetření pro potřeby bakalářské práce

Zkoumaná oblast: Informační chování vědeckých pracovníků ÚOCHB

Vážený pane/paní,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který je zaměřen na informační chování vědeckých pracovníků ÚOCHB. Výsledky dotazníkového šetření budou použity pro bakalářskou práci Informační chování uživatelů Střediska vědeckých informací ÚOCHB pro Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Účast na výzkumu je anonymní a dobrovolná. S daty bude nakládáno podle zákona o ochraně osobních údajů 101/2000 Sb. Předem děkuji za poskytnuté informace.

Zhotovitel práce: Michaela Záluská

1 Oblast informačních zdrojů

1.1 Jak často průměrně používáte následující typy dokumentů pro váš výzkum/práci v ÚOCHB?

Každému typu dokumentu přiřaďte jednu z následujících hodnot pomocí křížku.

Typ dokumentu	Nikdy	Ročně	Čtvrtletně	Měsíčně	Týdně	Denně
Kniha	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Časopis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Preprinty/separáty	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sborníky z konferencí	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webové stránky	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Online databáze	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Osobní komunikace	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jiné	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1.2 Napište prosím vyhledávací nástroje (např. databáze, 1-5 podle vašich zvyklostí) a jak často je průměrně používáte, abyste našel/a informace pro svůj výzkum nebo práci?

Např. Web of Science, Reaxys, Scopus, IOP, SciFinder, Google Scholar... Přiřaďte ke každému vyhledávacímu nástroji jednu z následujících hodnot.

Jméno databáze/nástroje	Ročně	Čtvrtletně	Měsíčně	Týdně	Denně
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

1.3 Jak jste spokojeni s informačními zdroji dostupnými na počítačích ÚOCHB nebo fyzicky v knihovně?

Ohodnoťte známku 1-5 jako ve škole.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Jestliže vám chybí nějaký zdroj, prosím napište jej.

2 Přehled současného vývoje ve vědecké oblasti.

- 2.4 Napište prosím informační služby (např. Alerty, Current contents nebo RSS, 1-5 podle vašich zvyklostí), které používáte, abyste si udrželi přehled o současném vývoji ve vědecké oblasti?

Např. Alerty, RSS kanály, Current contents - PubMed Alerts, ISI Personal Alert and Reference Update, INSPEC Current Awareness apod.

	Jméno informační služby
1	
2	
3	
4	
5	

3 Správa vlastní sbírky článků

- 3.5 Spravujete/ vlastníte sbírku článků/materiálu ke svému výzkumu/práci?

Ano	Ne
☐	☐

Další otázky prosím vyplňujte pouze v případě, že vaše poslední odpověď v dotazníku byla „ano“.

- 3.6 Co obsahuje vaše sbírka?

Citace	☐
Plné texty	☐
Citace i plné texty	☐

- 3.7 Kolik článků s plnými texty máte ve své sbírce?

	0-49	50-99	100-499	500-999	1000+
Tištěné	☐	☐	☐	☐	☐
Elektronické	☐	☐	☐	☐	☐

- 3.8 Jak často svou sbírku aktualizujete?

Nikdy	☐
Ročně	☐
Čtvrtletně	☐
Měsíčně	☐
Týdně	☐
Denně	☐

- 3.9 Jestliže vytváříte ke článkům/materiálům poznámky, kolik procent článků vaší sbírky má poznámky?

Prosím odhadněte v %.

3.10 Jaký používáte citační manažer nebo jiný software ke správě vaší elektronické sbírky článků?

Označte 1 z uvedených možností.

Nepoužívám	☐
CitacePRO	☐
EndNote	☐
FLOW	☐
Reference manager	☐
Refworks	☐
Zotero	☐
Jiný (uved'te)	☐
.....	

4 Práce s počítačem

4.11 Dělá vám práce s databázemi, katalogy, citačními softwary nebo jinými informačními programy problémy?

Ne	☐
Většinou ne	☐
Pouze některé	☐
Většinou ano	☐
Ano	☐

Pokud vám dělá problémy práce s některou databází nebo citačním softwarem apod., uveďte s kterým.

4.12 Uvítali byste službu v podobě manuálů, online prezentací, videí nebo přednášek jak pracovat s konkrétním softwarem, databází nebo programem apod.?

Ano	Ne
☐	☐

5 Znalost a využívání služeb SVI

5.13 Jak dál postupujete, jestliže nenajdete dokument, který potřebujete ke své práci, na svém počítači nebo v rámci fyzického fondu SVI?

Odpovědi můžete zaškrtnout více, jestliže tak učiníte, označte číslicemi 1-6 (podle vašich zvyklostí) jak dál postupujete.

Využiji služby SVI – dodávání článků	☐
Kontaktuji knihovnu, která dokument vlastní	☐
Kontaktuji autora dokumentu	☐
Kontaktuji známé	☐
Koupím ho	☐
Jiný způsob (uved'te)	☐
.....	

5.14 Přiřaďte prosím k otázkám hodnotu, která nejlépe vystihuje vaše zvyklosti. (Vzhledem k současným přestavbám v areálu ÚOCHB, pro co nejpřesnější vyhodnocení odpovědi prosím uveďte, jak často jste navštěvoval/a knihovnu ještě před přestěhováním)

	Nikdy	Ročně	Čtvrtletně	Měsíčně	Týdně	Denně
Jak často jste navštěvoval/a osobně knihovnu ÚOCHB?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jak často navštěvujete osobně jinou knihovnu? (prosím uveďte)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5.15 Jaký byl účel vaší návštěvy v knihovně ÚOCHB nebo jiné knihovně? (Vzhledem k současným přestavbám v areálu ÚOCHB, pro co nejpřesnější vyhodnocení odpovědi prosím uveďte, z jakých důvodů jste navštěvoval/a knihovnu ještě před přestěhováním)
Můžete zaškrtnout i více odpovědí.

	Knihovna ÚOCHB	Jiná knihovna
Reprografické služby	☐	☐
Asistence knihovníka	☐	☐
Počítač	☐	☐
Prohlížení tištěných periodik/materiálů	☐	☐
Vyhledávání dokumentů	☐	☐
Tiché místo pro studium	☐	☐
Setkání	☐	☐
Vyzvednutí/odevzdání materiálů (výpůjčky, deponované knihy a dodávání dokumentů)	☐	☐
ASEP (evidence publikační činnosti)	☐	☐
Jiný důvod (uveďte)	☐	☐

5.16 Zadali byste vytvoření rešerše k vašemu výzkumu/práci knihovně nebo jiné informační instituci?

Ano	☐
Spiše ano	☐
Nevím	☐
Spiše ne	☐
Ne	☐

6 Studijní návyky

6.17 Kolik hodin, v běžném týdnu, trávíte čtením odborné literatury? Prosím odhadněte.

6.18 Preferujete čtení elektronických nebo tištěných zdrojů?

Tištěné	☐
Elektronické	☐
Je mi to jedno	☐

6.19 Kde čtete odbornou literaturu?

Odpovědi můžete zaškrtnout více, jestliže tak učiníte, označte číslicemi 1-5, kde nejčastěji čtete. 1 znamená nejčastěji, 5 znamená nejméně často.

V práci	☐
Doma	☐
V knihovně	☐
Cestou do práce	☐
Jiné místo (uveďte).....	☐

7 Oblast publikační činnosti

7.20 Kolik článků jste publikoval/a?

Prosím odhadněte.

7.21 Co určuje výběr časopisu, kde publikujete své články?

Označte prosím hodnotu, která nejvíce vystihuje váš postoj (Nevýznamný – Významný).

	Nevýznamný				Významný
Nejpřesnější shoda odborné specializace časopisu s článkem	☐	☐	☐	☐	☐
Grafická úprava a možnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Poplatky za publikaci článku	☐	☐	☐	☐	☐
Redakční rada / recenzenti	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikace s redakcí	☐	☐	☐	☐	☐
Impact faktor	☐	☐	☐	☐	☐
Rychlost publikování	☐	☐	☐	☐	☐
Podpora „open access“	☐	☐	☐	☐	☐
Jiné (uveďte)	☐	☐	☐	☐	☐

Chcete-li otázku komentovat, můžete níže.

8 Komunikace informací

8.22 Jakým způsobem nejčastěji diskutujete/komunikujete/informujete o své práci mimo pracoviště? Odpovědi můžete zaškrtnout více, jestliže tak učiníte, určete číslicemi 1-8 vaši prioritu.

Konference	☐
Osobní setkání	☐
Email	☐
ICQ, Skype	☐
Sociální síť	☐
Poštou	☐
Telefonicky	☐
Jiným způsobem	☐
.....	

8.23 Máte založený profil na vědeckých nebo profesních sociálních sítích? Např. ResearchGate, Academia.edu, Google Scholar, LinkedIn

Ano	Ne
☐	☐

Následující otázku vyplňte pouze, jestli jste v té poslední odpověděli „ano“.

8.24 Jak často svůj nejužívanější profil aktualizujete?

Nikdy	☐
Ročně	☐
Čtvrtletně	☐
Měsíčně	☐
Týdně	☐
Denně	☐

9 Identifikační údaje

9.25 Jste

Muž	Žena
☐	☐

9.26 Váš věk je

9.27 Jaká je vaše pracovní pozice?

Vedoucí výzkumné skupiny	☐
Vědecký pracovník/pracovnice	☐
Doktorand/ka	☐
Student/ka	☐
Laborant/ka	☐
Odborný pracovník/pracovnice	☐

Děkuji vám za váš čas strávený nad tímto dotazníkem.